

EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU

Brüssel, 31. oktoober 2007 (22.11)
(OR. en)

13947/07
ADD 1

SOC 377

MÄRKUS

Saatja:	Sotsiaalküsimuste töörühm
Saaja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I) / tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO)
Teema:	Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel liikmesriikide ja ELi institutsioonide poolt tehtud töö läbivaatamine - Naiste ja vaesusega seonduvad näitajad = Eelnõu: nõukogu järeldused

Käesoleva dokumendi lisas edastatakse delegatsioonidele eesistujariik Portugali koostatud aruanne naiste ja vaesusega seonduvate näitajate kohta.

**Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel liikmesriikide ja ELi institutsioonide poolt tehtud
töö läbivaatamine**

**Eesistujariik Portugali aruanne
Naiste ja vaesusega seonduvad näitajad**

1. Sissejuhatus

2000. aasta märtsis Lissabonis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel paluti liikmesriikidel ja Euroopa Komisjonil avaldada otsustavat mõju vaesuse kaotamisele aastaks 2010, võttes arvesse, et kaasavama Euroopa Liidu loomine on oluline element liidu kümneaastase strateegilise eesmärgi – tagada jätkusuutlik majanduskasv, luua rohkem ja paremaid töökohti ning tagada suurem sotsiaalne sidusus – saavutamisel Lissaboni strateegia raames.

2000. aasta detsembris Nice'is toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kinnitasid riigipead ja valitsusjuhid taas ning rakendasid oma 2000. aasta märtsis Lissabonis tehtud otsust selle kohta, et vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisel annab parima tulemuse avatud koordineerimismeetod. Selle lähenemisviisi peamised komponendid on ühiselt kokku lepitud eesmärkide määratlemine võitluseks vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega kogu Euroopa Liidus, asjakohaste riiklike tegevuskavade väljatöötamine nimetatud eesmärkide saavutamiseks ning korrapärane aruandlus tehtud edusammude kohta ja nende jälgimine. Ülemkogu kutsus liikmesriike ja komisjoni ka üles välja töötama ühiselt kokku lepitud näitajaid.

2001. aasta märtsis Stockholmis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel volitasid riigipead ja valitsusjuhid nõukogu võtma sama aasta lõpuks vastu sotsiaalse kaasatuse ühiselt kokku lepitud näitajaid.

Sellea tegeles sotsiaalkaitsekomitee ja selle näitajate väljatöötamise tehniline allgrupp. Eelkõige tegeles allgrupp vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse valdkonna näitajate täiustamisega. Näitajate valimisel võttis sotsiaalkaitsekomitee arvesse kõiki peamisi käsitletavaid valdkondi ja seda, et liikmesriigid omistavad erinevatele valdkondadele erinevat tähtsust. Pakutud näitajate puhul leppis sotsiaalkaitsekomitee kokku keskenduda sellistele näitajatele, mis kajastavad pigem sotsiaalseid tulemusi kui nende saavutamise viise.

2001. aasta detsembris Laekenis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kinnitati sotsiaalset kaasatust kajastavad esimesed 18 ühist statistilist näitajat, mille eesmärk on võrreldaval viisil jälgida liikmesriikide liikumist ELi kokkulepitud eesmärkide suunas. Kõnealused näitajad hõlmavad sotsiaalse kaasatuse nelja olulist mõõdet (rahaline vaesus, tööhõive, tervis ja haridus), mis toonitavad sotsiaalse tõrjutuse nähtuse „mitmemõõtelisust”.

2005. aasta detsembris vastu võetud teatistes „Tegutsemine koos ja paremini: uus raamistik sotsiaalse kaitse ja kaasatuse poliitikavaldkondade avatud kooskõlastamiseks Euroopa Liidus” esitas komisjon ettepanekud luua alates 2006. aasta sügisest lihtsustatud raamistik sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse avatud koordinatsioonimeetodi edasiarendamiseks. Eesmärk oli luua tugevam ja nähtavam, rohkem poliitika rakendamisele keskendatud avatud koordinatsioonimeetod, millel oleks positiivne koostoime muudetud Lissaboni strateegiaga ning mis lihtsustaks aruandlust ja laiendaks poliitikavahetuse võimalusi.

2006. aasta märtsis võttis Euroopa Ülemkogu vastu sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse protsessi uue raamistiku, sealhulgas uued ühised eesmärgid – kolm üldeesmärki ning kõigi kolme poliitikavaldkonna (sotsiaalne kaasatus, pensionid ning tervishoid ja pikaajaline hooldus) eesmärgid.

Naiste ja meeste võrdõiguslikkust edendava Euroopa ja riikliku poliitika suunisteks on 1995. aastal Pekingis toimunud ÜRO neljandal naiste maailmakonverentsil vastu võetud Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm, mis on olnud katalüsaatoriks paljudele valitsuste algatustele soolise võrdõiguslikkuse toetuseks.

Pärast neljandat naiste maailmakonverentsi nõudis 15.–16. detsembril 1995 Madridis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu, et tegevusprogrammi rakendamine liikmesriikides vaadataks läbi igal aastal.

Tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (ESPCO) kutsus 1998. aastal eesistujariik Austria ettepanekul üles võtma süsteemsemalt tegevusprogrammi täitmise järelmeetmeid. Üleskutse kohaselt pidi see hõlmama kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete näitajate ja võrdlusaluste kogumi väljatöötamist osana iga-aastastest järelmeetmetest tegevusprogrammi¹ kaheteistkümnnes määrava tähtsusega valdkonnas tehtud edusammude hindamiseks ning liikmesriigid on seejärel koostöös Euroopa Komisjoniga kõnealuseid näitajaid välja töötanud.

Pekingi tegevusprogrammi 10. aastapäev 2005. aastal pakkus sobiva võimaluse hinnata juba saavutatut ning anda tõuge tulevasteks reformideks ja meetmeteks. Pidades silmas eesistujariik Luksemburgi aruannet tegevusprogrammi rakendamise kohta Euroopa Liidus, võtsid liikmesriigid endale kohustuse rakendada süstemaatilisemat järelevalveprotsessi ning jätkata näitajate väljatöötamist. Tegevusprogrammiga hõlmatud 12 strateegilisest eesmärgist on näitajad nüüdseks välja töötatud kuue jaoks.

Eesistujariik Portugalil paluti esitada naisi ja vaesust kajastavate näitajate kogum, et hinnata ELi liikmesriikide edusamme Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel selles määrava tähtsusega valdkonnas.

¹ A. naised ja vaesus; B. naiste haridus ja koolitus; C. naised ja tervis; D. naistevastane vägivald; E. naised ja relvastatud konflikt; F. naised ja majandus; G. naiste osalus võimustruktuurides ja otsuste tegemisel; H. naiste olukorra parandamise institutsioonilised mehhanismid; I. naiste inimõigused; J. naised ja meedia; K. naised ja keskkond; L. tütarlapsed.

Vaesus on sotsiaalpoliitika meetmete keeruline valdkond, arvestades selle mitmemõõtmelisust ning sotsiaalmajandusliku tegelikkuse ja sotsiaahoolekandesüsteemide mitmekesisust ELis. Lisaks tähendab naiste vaesuse käsitlemine kahe uurimissuuna ja poliitikameetme ühendamist – vaesus kui ELi sotsiaalpoliitika küsimus ja sotsiaalpoliitika sooline aspekt, mis on poliitikameetmetes ja aruteludes vähem välja töötatud, eelkõige vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse osas. Selline kahesuunaline lähenemisviis muudab veelgi raskemaks praeguse arutelu, mis hõlmab teaduslikku sisu, näitajate statistilist teostatavust ja piisavust jälgimise eesmärgi täitmiseks. Kõiki neid aspekte on arvesse võetud alljärgneva ettepaneku peamiste valikuvõimaluste puhul.

Näitajate kogumi esitamiseks tuleb eelnevalt täpsustada i) asjakohane vaesuse *mõiste*, mis sõnastati Pekingi tegevusprogrammis; ii) *teoreetiline lähenemisviis*, mis võimaldab asjakohaselt analüüsida vaesuse soolist mõõdet ja naiste olukorda selles määrava tähtsusega valdkonnas; ja iii) konkreetne *analüütiline mudel*, mille abil seletada vaesuse tekkeprotsesse ja mis on vajalik poliitiliste meetmete reguleerimiseks. Heakskiidetavad näitajad peaksid seega kõige paremini vastama eespool nimetatud kaalutlustele.

2. Näitajate peamised valikuvõimalused

Vaesus on *mitmemõõteline mõiste* ja seda ei tuleks pidada mõõdetavaks vaid selliste ressursside põhjal nagu sissetulek või lähtudes rahalisest vaesuspiirist. Lisaks majanduslikule puudusele on oluline keskenduda arvukatele viisidele, kuidas naised võivad konkreetsete majanduslike ja sotsiaalsete protsesside tõttu leida end ilma nende heaoluks hädavajalike ressurssideta. Vaesus on seotud ilmajäetusega, mis tähendab heaolu puudumist. Pekingi tegevusprogrammi kohaselt on naiste vaesusega seotud peamised heaolu mõõtmed järgmised: haridus ja kutseõpe, tervis, eluase, tööturg, majandusressursid, sotsiaalkaitse, perekond ja eraelu, turvalisus ja osalemine ühiskonnaelus. Kõik need on vaesuse kui heaolu puudumise siinpakutud laia mõiste elemendid, kuid samas ka poliitikameetmete jälgimiseks vajaliku analüütilise mudeli peamised koostisosad.

Teoreetiline lähenemisviis on vajalik vaesuse soolise mõõtmise analüüsimiseks. Selline analüüs ulatub palju kaugemale statistilisest koostisest ja mõõtmisest ning peaks sisaldama vaesust tekitavate tegurite põhjalikku uurimist. Sellel on kahesugune mõju. Ühelt poolt tähendab naiste vaesuse analüüsimine naistele eriomaste tegurite analüüsimist. Analüüsis kasutatavad muutujad tuleks valida sellist *sooliselt diferentseeritud lähenemisviisi* toetamist silmas pidades. Teiselt poolt tähendab vaesuse analüüsimine selliste tegurite uurimist nii üksikisiku kui leibkonna tasandil. Analüüsimaks vaesust soolisest aspektist tuleb vaadata kõnealuse teema klassikalisemate uuringute *musta kasti* ja keskenduda konkreetselt vaesuse tekke leibkonnasisestele mõõtmetele.

Ka siin pakutud *modelleerimisel põhinev lähenemisviis* sisaldab otsest arvestamist põhjuslike seostega muutujate vahel, mis määratlevad vaesusega seotud heaolu eespool nimetatud mõõtmel. Vaesus tuleneb peamiselt majandusressursside, st sissetuleku puudumisest. Haridus ja kutseõppe tulemuslikkus ning tööturul osalemine on valdkonnad, milles vaesuse tekkemehhanismid toimivad. Tuleb uurida ka leibkondi, et teha kindlaks soolised erinevused nimetatud teguritega seotud käitumises. Pealegi jaotuvad majandusressursid leibkonna liikmete vahel ebaühtlaselt, mis mõjutab naiste heaolu. Ka võib võim olla leibkonnas ebaühtlaselt jaotunud, mis mõjutab majandusressursside kasutamist ja nende üle otsustamist.

Eespool esitatud raamistikus pakutud naiste vaesuse näitajaid toetavad ka hiljutised aruanded, milles analüüsitakse vaesust soolisest aspektist lähtudes, ja viimase aja statistilised andmed.

3. Pakutud näitajad

Naiste vaesuse pakutud näitajaid tuleks vaadelda kõnealusele määrava tähtsusega valdkonnale *ainuomastena*, kuigi teema mitmemõõtmelisus võib luua teatavat täiendavust muude oluliste valdkondadega. Näitajad on keskendatud *ressurssidele* kui vaesusteguritele, vaesuse *üksikisiku mõõtmele* leibkonnas ning eelkõige vaesuse *leibkonnasisestele* teguritele. *Mitmemõõtmelisele* lähenemisviisile tuginedes keskenduvad näitajad otseselt määravatele teguritele.

Meie modelleerimisel põhinev lähenemisviis vajab selle teoreetilistest alustest väljapoole jäävat täiendavat toetust. Arvestades sellise lähenemisviisi uudsust ja tegurite ning sotsiaalse ja institutsioonilise olukorra mitmekesisust ELis, oli peamiste teemade kohta vaja koguda teavet erinevate liikmesriikide ekspertidelt. Küsimustiku vastustest kogutud ekspertide arvamused ei olnud mõeldud meie mudeli ja selle aluseks olevate hüpoteeside kontrollimiseks, vaid hoopiski lisatoetusena meie kontseptuaalsele, teoreetilisele ja modelleerimisel põhinevale lähenemisviisile.

Kõnealused näitajad paiknevad seega naiste vaesust põhjustavate tegurite *keskmes*, nagu allpool kirjeldatud modelleerimisel põhineva lähenemisviisi puhul näidatud, ning *tuletatakse laiemast näitajate kogumist*, mis kõik koos kirjeldavad sellist mudelit täielikult. Nimekirjast, mis sisaldab 18 võimalikku mitmemõõtmelist näitajat, mis kajastavad püüet esitada naiste vaesuse täielik analüütiline raamistik (vt allpool punkt 8), valiti välja kolm näitajat. Need on *teostatavad* näitajad, mis kajastavad naiste vaesuse kõige olulisemaid valdkondi ELis ja mille suhtes valitseb ulatuslik üksmeel. Ülejäänud näitajad täiendavad sellesse allgruppi koondatud teavet ja on kooskõlas kasutatud teoreetilise lähenemisviisiga.

Ettepanek püüab seega leida kompromissi näitajate täieliku kogumi *soovitavuse* ja sellise kogumi *teostatavuse* vahel, võttes arvesse nende statistikaalase rakendamise kulusid. Lisaks toetab käesolevat ettepanekut ka asjaolu, et kõnealused näitajad on seotud heaolu nende mõõtmatega, mille olulisust konsulteeritud riiklikud eksperdid hindasid oma riigi naiste suhtes suuremaks.

Näitajad, mida selgitatakse allpool punktis 9, on järgmised:

PW1 – *vaesusriski määr vanuse ja soo järgi;*

PW2 – *vaesusriski määr leibkonna liigi ja soo järgi, sealhulgas ülalpeetavate lastega üksikvanemate vaesusriski määr;*

PW3 – *mitteaktiivsus vanuse ja soo järgi:*

- a) *mitteaktiivsete naiste ja meeste osakaal vanuse järgi;*
- b) *nende mitteaktiivsete naiste ja meeste osakaal, kes ei otsi tööd perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel.*

4. Naiste vaesus Euroopa Liidus

Naiste ühiskondlikul seisundil ja sellega seotud küsimustel on oluline koht maailma sotsiaalsete ja poliitiliste ülesannete seas. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon viis aastatel 1976–1985 läbi *ÜRO naiste kümnendi*, mis aitas kaasa meeste ja naiste võrdse kohtlemise olulisuse tunnustamisele.

Rahvusvahelised keskkonna ja arengu (Rio de Janeiro, 1992), inimõiguste (Viin, 1993), rahvastiku ja arengu (Kairo, 1994) ja sotsiaalarengu (Kopenhaagen, 1995) alased konverentsid ning eelkõige 1995. aastal Pekingis toimunud naiste maailmakonverents andsid märkimisväärse panuse soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise olulisuse rõhutamisse, käsitledes soolist võrdõiguslikust inimõiguste lahutamatu osana.

ÜRO korraldatud Pekingi konverentsil võeti vastu deklaratsioon ja tegevusprogramm, mis moodustavad soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise põhiraamistiku. Nimetatud dokumentides määratakse kindlaks määrava tähtsusega valdkonnad, mis seonduvad naistele eriomaste probleemidega, ja pakutakse lahendusstrateegiaid.

Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse valdkonnas kasutatakse ELi poliitikas terviklikku lähenemisviisi, mis hõlmab õigusakte, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ja erimeetmeid, sealhulgas positiivseid abinõusid. Eesmärk on kõrvaldada ebavõrdsus ja edendada soolist võrdõiguslikkust kogu Euroopa Liidus. ELis leiduvat soolist ebavõrdsust käsitletakse järgnevatel aastatel erimeetmete abil, mis on esitatud Euroopa Komisjoni avaldatud uutes soolise võrdõiguslikkuse juhistes (KOM (2006) 92 lõplik). Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse juhiste (2006–2010) eesmärk on muu hulgas edendada soolist võrdõiguslikkust ka sotsiaalkaitse ja vaesusevastase võitluse valdkonnas.

Juhistes rõhutatakse, et endiselt kipub naiste tööstaaž jääma lühemaks või katkendlikuks. See suurendab vaesusrisi, eriti üksikvanemate, vanemate naiste või põllumajanduses ja kalanduses perefirmades töötavate naiste puhul. See mõjutab negatiivselt ka naiste suutlikkust individuaalselt pensioni koguda. Nimetatud põhjustel võtab komisjon endale kohustuse jälgida ja tõhustada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist lihtsustatud avatud koordinatsioonimeetodi puhul, mis hõlmab pensione, sotsiaalset kaasatust, tervishoidu ja pikaajalist hooldust.

Sotsiaalhoolekandesüsteemid ja tervishoiusüsteemid ei ole täielikult kohandatud naiste ja meeste erinevate vajaduste rahuldamiseks. Sel põhjusel peetakse naiste ja meeste vahelise võrdõiguslikkuse põhimõtet sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse poliitika avatud koordinatsioonimeetodi uue raamistiku üheks eesmärgiks.

Seetõttu on ELi liikmesriikidel kohustus soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamiseks oma riiklikes kaasatuse tegevuskavades, et vähendada naiste ja meeste vahelist ebavõrdsust. Tegeleda on vaja kaht liiki põhiliste soolist erinevustega – ühelt poolt vaesusse langemise ja sotsiaalse tõrjutuse oht ning teiselt poolt vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses elamise intensiivsus või raskusaste. See võib hõlmata soospetsiifilisi poliitika, mis on suunatud konkreetsetele elanikkonnagruppidele, nagu üksikud vanemad naised, üksikvanemad või pikaajaliselt töötud.

Riiklikes kaasatuse tegevuskavades esitatavad näitajad ja statistika tuleks võimaluse korral ja kui see on asjakohane eristada soo ja vanuse järgi. Kuid sellise eristamise poliitilist eesmärki ei ole nimetatud. Tegelikult ei ole soolise mõju hindamist – mis on soolise aspekti sotsiaalpoliitikasse integreerimise põhiline vahend – otseselt kasutatud, kuigi see oli kõnealuste aruannete suuniste õigustatud nõue.

Üldiselt leiab sooline aspekt riiklikes kaasatuse tegevuskavades endiselt vähe käsitlemist. Siiski väärivad märkimist mõned positiivsed edasimineked selles valdkonnas:

- soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise tunnistamine peamiseks prioriteediks;
- näitajate ja statistika täiustamine soolise jaotuse arvestamise abil;
- konkreetsete sihtrühmade kindlaks tegemine;
- töö- ja pereelu ühitamise meetmete parandamine;
- soolise suunitlusega poliitika väljatöötamine sellistes valdkondades nagu tervis, haridus, tööhõive, eluase ja sotsiaalkaitse.

Kuigi soolise võrdsuse küsimustega tegelemiseks tehtud jõupingutused kaasamist käsitlevates riiklikes tegevuskavades on toonud ELis selles valdkonnas edu, ei mõisteta sooliste aspektide ja naiste vaesuse vahelist seost veel täielikult ning riiklikes aruannetes sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse strateegiate kohta saab soolist aspekti edasi arendada.

Vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on endiselt probleemiks isegi tööstusriikides ning need teemad on olnud ELi poliitika päevakorras alates seitsmekümnendatest aastatest. Statistikast ilmneb selgelt, et märkimisväärne hulk ELi kodanikest elab vaesuses. EUROSTATi² andmetel

²

Tekstis viidatud statistika pärineb EUROSTATist ja sellega saab tutvuda aadressil: http://epp.eurostat.ec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=EU_MAIN_TREE&depth=1

elas käesoleva aastatuhande algul umbes 16 % ELi elanikkonnast vaesusohus³. Olukord oli sama 1995. ja 2005. aastal. Nimetatud aastatel olid vaesuse määr EL-15 riikidest kõrgeim Portugalis, Kreekas, Iirimaa ja Hispaanias (umbes 20%), võrrelduna Soome, Taani, Saksamaa ja Belgiaga (ligi 13%). 2005. aastal oli uute liikmesriikide keskmine vaesusrisk 16%. Selles rühmas oli vaesusrisk kõige suurem Lätis, Leedus ja Poolas (umbes 20%).

Vaesuse sügavuse osas ilmneb statistikast, et elutingimused on kõige kehvemad uutes liikmesriikides, eelkõige suurema vaesusriskiga riikides. EL-15 riikidest oli vaesus kõige sügavam lõunas, vastupidiselt Soomele, Austriale ja Taanile.

Pikaajalisest perspektiivist vaadatuna on EUROSTATi andmed samuti murettekitavad, sest nende põhjal oli hinnanguliselt 9% EL-15 riikide elanikkonnast kannatanud vaesust vähemalt kaks aastat. Käesoleva aastatuhande alguses oli vaesuses viibimise aeg⁴ eriti murettekitav Portugali, Kreeka ja Iirimaa puhul, kus 14% elanikest elas pidevas vaesuses.

Vaesusrisk ei ole homogeenne. Vanuse järgi on kõige haavatavamateks rühmadeks lapsed ja eakad. Leibkonna koosseisu järgi on vaesusrisk eriti suur üksikvanemate, suurperede ning perede puhul, mille liikmed on 65aastased või vanemad. Samuti on soolise mõõtmega järgi naised suuremas vaesusohus kui mehed. Ka vaesuse pikaajaline, elutsüklil põhinev komponent on meeste ja naiste puhul erinev.

³ Vaesusohu hinnatakse LAEKENi näitaja abil, mida EUROSTAT mõõdab vaesusriski määrana, mida määratletakse selliste isikute osakaaluna, kelle ekvivalentsissetulek jääb alla vaesuspiiri. Vaesuspiiriks peetakse 60 % mediaansissetulekust. See on puhtrahaline vaesuse mõiste.

⁴ Vaesuse püsivust hindab EUROSTAT LAEKENi näitaja abil, mis mõõdab isikute osakaalu, kelle suhtes kehtis vaesusrisk konkreetsel baasaastal ja kolmest eelnevast aastast vähemalt kahel.

5. Naiste vaesuse mitmemõõtmeline sisu

Naiste vaesuse probleem on mitmemõõtmeline. Vaesuse soolisi erinevusi saab jälgida kolmemõõtmelise perspektiivi kaudu, mille moodustavad majandusressursid, tööturg ja haridus/koolitus. Analüüsime nüüd neid kolme valdkonda, et mõista naiste vaesuse eriomaseid tunnuseid.

5.1. Majandusressursid

Ühistest näitajatest ilmneb, et naised on sissetulekuvaesuse suhtes haavatavamad kui mehed. EUROSTATi andmetel esines 2005. aastal EL-25 riikides vaesusriski ligi 15% meeste puhul, samas kui naiste vastav näitaja oli 17%. Selline sooline erinevus kordub enamiku liikmesriikide puhul. Vaesusriski sooline erinevus on suurim Iirimaa ja Saksamaal, kus naiste vaesusmäär on viie protsendipunkti võrra suurem meeste omast.

Vaesuse sooline erinevus vanuse järgi on märgatavam eakate puhul. Selles valdkonnas on riikidevahelised erinevused suured, ulatudes ühest protsendipunktist Taanis 12 protsendipunktini Soomes, 14 protsendipunktini Lätis ning 16 protsendipunktini Leedus ja Eestis.

Lisaks tuleks märkida, et EL-25 riikides on naiste osakaal 65aastaste ja vanemate seas üle poole. Seega suurendavad vanemad naised vaesust kahel viisil – oma arvukuse ja vaesusriskiga.

Leibkonna koostise järgi oli enamikus liikmesriikides vaesusrisk eriti suur üksikvanemate puhul. 2005. aastal elas 32 % ülalpeetavate lastega üksikvanemate peredest vaesuses. Selliste perede haavatavus oli kõige märkimisväärssem Eestis, Iirimaa, Kreekas, Leedus, Maltal ja Poolas. Põhja-Euroopas asuvate liikmesriikide puhul oli olukord vastupidine. Lõpetuseks tuleb kõnealuste perede puhul märkida, et 85 % neist oli perekonnapea naine, mis suurendab kumulatiivselt selliste perede haavatavust, võttes arvesse vaesusse langemise ohuga seotud soolisi erinevusi.

Samuti tuleb märkida, et statistika kohaselt oli sissetulek sellistes üksikvanemaga peredes, mille perekonnapea oli naine, 9–26 % väiksem nende üksikvanemaga perede sissetulekust, mille perekonnapea oli mees. Erinevus oli suurem Ühendkuningriigis (26 %) ja väiksem Itaalias (9 %). Selline erinevus rõhutab veel kord ühelt poolt üksikvanemate ja teiselt poolt naiste haavatavust vaesuse suhtes.

5.2. Tööturg

Tööturul osalemine on sissetuleku ja ühiskonna dünaamikasse integreerituse kaudu sotsiaalse kaasatuse põhiküsimus. Tööturu valdkonnas on naised tunduvalt ebasoodsamas olukorras, seda nii absoluutses mõttes – sest enamikus ELi liikmesriikides mõjutab tööpuudus naisi meestest rohkem – kui ka suhteliselt – sest naiste puhul esineb palga, lepingute, juurdepääsu ja karjääriga seotud diskrimineerimist. Tööturule on omane sooline dünaamika.

2006. aasta tööhõive aruandest selgus, et EL-25 riikides oli naiste tööpuudus meeste omast kõrgem. Selline sooline ebavõrdsus oli eriti märgatav Kreekas, Hispaanias, Luksemburgis ja Itaalias, kus tööpuuduse erinevus oli vastavalt 9, 4 ja 5 protsendipunkti. Kuid mõnes liikmesriigis, nimelt Eestis, Iirimaa, Lätis, Rootsis ja Ühendkuningriigis, oli naiste tööpuudus meeste omast madalam.

Enamikus liikmesriikides oli naiste puhul kõrgem ka pikaajalise tööpuuduse määr, mis aitab oluliselt suurendada vaesuse sügavust ja raskusastet. 2005. aastal oli 25 liikmesriigist vaid Lätis, Iirimaa, Ungaris, Soomes ja Maltal sooline erinevus naiste kasuks.

Palkade puhul ilmneb EUROSTATi andmetest, et EL-25 riikides teenisid mehed 2004. aastal umbes 15 % naistest rohkem. See sooline erinevus oli väiksem Sloveenias, Portugalis, Belgias, Itaalias, Maltal ja Slovakkias.

Töölepingute puhul esines soolist ebavõrdsust tööaja ja lepingute kestuse osas. Statistika kohaselt töötas 2006. aastal EL-25 riikides kolmandik naisi osalise tööajaga, samas kui meeste puhul oli see näitaja 6,5 %. Väärrib märkimist, et osaajaline töö on paljude naiste jaoks sageli ainus valik, sest puuduvad võimalused lastehoiuks ning eakate ja muude ülalpeetavate eest hoolitsemiseks. Leibkonnas lasub naiste õlul tegelikult endiselt peamine vastutus laste ja eakate eest hoolitsemise ja majapidamise juhtimise eest. Mehed kulutavad sellisele tegevusele tavaliselt naistest rohkem kui poole võrra vähem aega. Itaalias ja Hispaanias oli see erinevus suurem – naised kulutasid sellistele kohustustele peaaegu kolm korda rohkem aega kui mehed.

Töölepingu kestuse või liigi järgi töötas EL-25 riikides 2006. aastal osalise tööajaga umbes 15% naisi ja 14 % mehi. Soomes ja Küprosel oli erinevus suurem, ulatudes 7 protsendipunktini. Erinevus oli kõige väiksem Saksamaal (0,3 protsendipunkti) ja Austrias (0,1 protsendipunkti). Slovakkias erinevus puudus.

Tööturule juurdepääsu osas ilmneb EUROSTATi andmetest oluline erinevus meeste ja naiste vahel. EU-25 riikide puhul oli erinevus 2006. aastal 15 protsendipunkti meeste kasuks. Selline ebavõrdsus puudus vaid Soomes, Lätis, Leedus ja Eestis.

Viimasena tuleks märkida, et diskrimineerimine tööturule juurdepääsu osas on eriti märgatav juhtivatel ametikohtadel ja poliitikas.

Need erinevused määravad otseselt pensioni ja sotsiaalhüvitiste suuruse. Lisaks väärrib meenutamist asjaolu, et enamikus liikmesriikides on tööstaaži katkemisel negatiivsed tagajärjed ja et sotsiaalkaitseüsteem ei hõlma ebatraditsioonilisi ametikohti, millel töötavad sageli naised.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee andmetel⁵ oli 2005. aastal 70% pensionäridest naised. Kuid nende sissetulek oli 50% väiksem meeste vastavast sissetulekust. Lisaks olid väikese sissetuleku tõttu sotsiaaltoetusi saavatest pensionäridest ligi 75% naised.

5.3. Haridus ja kooolitus

Madal haridustase/kvalifikatsioon on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse potentsiaalne tegur, mis tuleneb sellega seotud raskustest tööturul osalemiseks. Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomitee⁶ leidis, et EL-25 riikides töötasid vaid pooled madala kvalifikatsiooniga naistest, võrrelduna 85% naistest, kellel oli kõrge kvalifikatsioon. Meeste puhul oli erinevus palju väiksem – vastavalt 83% ja 93%.

Juurdepääs haridusele on ELis sugupoolte järgi üsna sarnane. EUROSTATi 2005. aasta statistika kohaselt oli haridust omandavate naiste osakaal 15–25aastaste noorte seas suurem kui meeste osakaal.

2006. aastal leidis EUROSTAT, et kõrge haridustasemega inimeste arv oli meeste ja naiste puhul võrdne. Tuleb siiski märkida, et Sloveenias, Eestis, Lätis, Leedus, Soomes ja Rootsis oli erinevus naiste kasuks, kusjuures erinevus oli 10 protsendipunkti.

Ühesugusele haridustasemele vaatamata valitseb endiselt sooline erinevus info- ja sidetehnoloogia kasutamises. Naised kulutavad tavaliselt vähem aega arvutite taga ja kipuvad seetõttu infoühiskonnas tõrjutu seisundisse jääma; eriti peab see paika vanemate naiste puhul. EUROSTATi andmete kohaselt oli 2005. aastal 16–74aastastest naistest ligi 60 % arvutioskused väga kehvad, võrrelduna 49 % meestega.

⁵ Brenda Kingi koostatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aruanne naiste vaesuse ja soolise võrdsuse kohta, 2005. aasta september.

⁶ Sama.

Pideva kutseõppe kohta ilmneb EUROSTATi statistikast, et 2005. aastal osales jätkuvas kutseõppes mehi rohkem kui naisi (43 mehi ja 41 % naisi vanuses 25–65 aastat). Vaid Sloveenias, Lätis, Leedus, Iirimaa ja Soomes oli see näitaja naiste puhul kõrgem kui meeste puhul. Need arvud on kindlasti seotud eespool nimetatud tööturul toimuva diskrimineerimisega.

Eespool esitatud andmed toovad esile ELis esineva sellekohase soolise erinevuse.

6. Kontseptuaalsed valikud

Soolise mõõtmise integreerimine vaesust käsitlevasse uurimistöösse on toimunud suhteliselt hiljuti. Diane Pearce tõstatas *vaesuse feminiseerumise* teema esmakordselt 1970. aastate lõpus. Vaatamata üksmeele puudumisele selle mõiste suhtes, aitas see teadlastel ja poliitikakujundajatel heita värske pilk vaesuse soolistele põhjustele ja kogemustele.

Naiste vaesust iseloomustavate pakutud näitajate aluseks olevad peamised valikud on seotud kolme olulise eeldusega: esiteks, et lisaks üldistele mehhanismidele, mis põhjustavad vaesust nii meeste kui naiste seas, on olemas *spetsiifilised* sotsiaalsed ja majanduslikud protsessid, mis mõjutavad eelkõige naisi;⁷ teiseks, et nende protsesside täielik mõistmine nõuab vaesuse mõistet, mille abil oleks võimalik käsitleda selle nähtuse keerukust ja *mitmemõõtelisust*; lõpuks, et ammendav uurimine nõuab „valdkonnaüleste” käsitusviiside ja praktiliste meetodite loomist, mida tavaliselt kasutatakse *erinevates teadusvaldkondades*, et vaesusuuringud hõlmaksid soolist aspekti täielikult.

Sellised eeldused viitavad vajadusele vaesuse mõiste uue määratluse järele, milles oleks arvesse võetud sotsiaalpoliitika järgitavat suunda, mis tuleks toime klassikaliste vaesusuuringute piirangutega ning oleks oluline just nimelt naiste vaesuse uurimise seisukohast.

⁷ Vt Viguera 1989, töös Perista, Gomes ja Silva, 1992, lk 11.

6.1. Klassikaliste uuringute piirangud ja väljakutsed

Klassikalistes uuringutes püüti kehtestada vaesuse objektiivset kategooriat (vaesuspiir) ning põhiline arutelu keerles mõistete „absoluutne vaesus” ja „suhteline vaesus” ümber. Neis uuringutes kasutati leibkondade koondandmeid üksikute elutingimuste tuletamiseks. Sellele lähenemisviisile tuginedes esitavad paljud statistiliste andmete allikad endiselt teavet leibkonna kui terviku, kui homogeense üksuse kohta.

Mitmed tänapäeva autorid on sellist traditsioonilist lähenemisviisi kritiseerinud ja juhtinud tähelepanu sellele, et naiste vaesuse käsitlemisel jäävad taoline lähenemisviis ja metoodika ebapiisavaks ega võimalda nähtuse adekvaatset ja täielikku mõistmist (nt Pahl, 1983; Daly, 1992; England, 1997). Need valikuvõimalused viitavad perekonnas esineva olulise ebavõrdsuse varjamisele: traditsioonilise suhtumisega majandusteadlased eeldavad, et leibkond on *must kast*, mille sees eeldatavalt toimub üksikisikute omandatud ressursside jagamine leibkonna liikmete vahel (Pahl, 1983 lk 238). Samamoodi võib leibkond, mis statistiliselt ei kuulu vaeste hulka, sisaldada liikmeid, kelle elutingimused on kehvad (nt lapsed ja naised) (Daly, 1992).

ELi sotsiaalse kaasatuse protsessides tavaliselt kasutatava vaesuse mõiste puhul eeldatakse, et leibkonna ressursid jagatakse liikmete vahel võrdselt, kuid vaesust kogetakse üksikisiku tasandil ja nimetatud tasandil tuleks seda ka analüüsida, kui soovitakse mõista vaesuse soolist mõõdet.

Seetõttu ei anna enamik LAEKENI näitajatest täpset pilti vaesuse soolisest mõõtmest, sest vaesuse mõõtmine nende abil tugineb ressursside võrdse jagamise eeldusele. Tegelikult saab vaesuse soolise mõõtme välja tuua vaid *leibkonna musta kasti* lähema uurimise abil.

Kuid selleks ei piisa üksnes mikrotasandi üksikasjalikust analüüsist (üksikisiku, leibkonnasisene tasand). Naiste vaesuse täielikuks mõistmiseks läheb vaja vaesuse mitmemõõtmelist mõistet, mis ületab rahalise mõõtme piiri.

See nõuab ka täiendavate segametoodikate kasutamist, mis tuginevad nii kvantitatiivsetele kui ka kvalitatiivsetele mõõtmismeetoditele. Selline praktika peaks võimaldama mõõta vaesust ning analüüsida ebavõrdsuse, soolise haavatavuse, heaolu puudumise ja subjektiivse heaolu keerukaid protsesse ja seaduspärasusi.

Ilmneb veel üks kontseptuaalne ja metodoloogiline väljakutse: vaesust on kaua aega peetud statistiliseks nähtuseks, kuid haavatavus vaesuse suhtes on tugevalt seotud naise elutsükli konkreetsete sündmustega (lahutus, üksikemaks olemine või lehestumine, vanadus). Selle arvesse võtmiseks on hädavajalikud ka *dünaamiline lähenemisviis* ja pikaajaliste andmete kasutamine.

6.2. Vaesuse mitmemõõtmeline mõiste

1995. aastal ÜRO egiidi all toimunud neljandal naiste maailmakonverentsil „Meetmed soolise võrdõiguslikkuse, arengu ja rahu toetuseks” vastu võetud Pekingi tegevusprogrammis nimetatakse vaesust ühena määrava tähtsusega probleemsetest valdkondadest, mis vajab hädasti strateegilisi eesmärke ja meetmeid. Tegevusprogrammis määratletakse ka eesmärgid selleks, et edendada naiste mõjuvõimu suurendamist, soolist võrdõiguslikkust ja takistuste kõrvaldamist naiste osalemiseks ühiskondlikus elus, nii era- kui avalikus sfääris, ning majanduslike, sotsiaalsete, kultuuriliste ja poliitiliste küsimustega seotud otsustusprotsessides. Samamoodi käsitletakse dokumendis ka vajadust edendada meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tingimusi võimu ja vastutuse jagamiseks perekonnas, tööturul ja ühiskonnas üldiselt.

Pekingi tegevusprogrammi järgimise kohustus tähendab, et naiste põhiliste inimõiguste ja vabaduste edendamist ja kaitsmist tuleb pidada peamiseks eesmärgiks, st naiste mõjuvõimu suurendamise ja heaolu parandamise ning vaesuse kõrvaldamise vältimatuks tingimuseks. Inimõigustest lähtuva lähenemisviisi kohaselt määratletakse naiste vaesust seega põhiliste inimõiguste puudumisena ressursside puudumise tõttu mitmesugustes valdkondades, mis piirab või takistab „võimalust oma potentsiaali täielikuks realiseerimiseks ühiskonnas ja oma elu kujundamiseks vastavalt omaenda püüdlustele”⁸.

⁸ Pekingi deklaratsioon (punkt 12):
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/beijingdeclaration.html>.

Seevastu väärikus ja heaolu on kindlustatud alati, kui naistele on tagatud järgmised inimõigused:

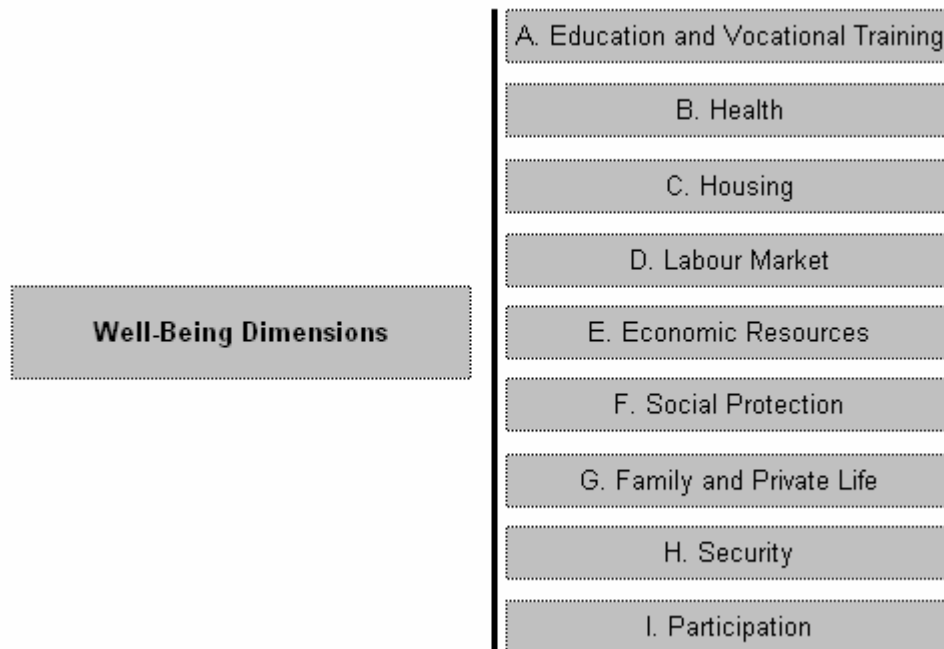
- õigus piisavale elatustasemele, sealhulgas eluasemele, toidule, joogiveele ja peamistele sotsiaalteenustele;
- õigus tervislikule ja turvalisele keskkonnale;
- õigus arstiabile;
- õigus kaitsele diskrimineerimise kõigi vormide vastu;
- õigus võrdsele juurdepääsule haridusele ja kutseõppele;
- õigus võrdsele juurdepääsule tootmisressurssidele;
- õigus tööle ja tööõigusele (võrdväärse töö eest võrdse tasu saamine, võrdsed võimalused töölevõtmisel, edutamisel ja karjääri kujundamisel);
- õigus inimväärsele palgale, millest piisab isiku sõltumatuks elatusvahendiks;
- õigus lastehoiu ja hooldusega seotud ülesannete võrdsele jagamisele;
- õigus sotsiaalkaitsele töötuks jäämise, haiguse, töövõimetuse, lesestumise ja vanaduse korral;
- õigus väärikale kohtlemisele ja kaitsele ahistamise, vägivalla ja ekspluateerimise korral;
- õigus võrdsele osalemisele kõigis otsustusprotsessides, mis on olulised nende endi elu, pere ja kogukonna jaoks.

Seega esitatakse Pekingi tegevusprogrammis naiste vaesuse selge ja terviklik määratlus, mis võimaldab mõista selle nähtuse keerukust ja mitmemõõtmelisust. „Vaesusel on mitmesuguseid ilminguid, sealhulgas selliste sissetuleku ja tootmisressursside puudumine, millest piisaks pideva elatusallika tagamiseks; nälg ja alatoitumus; halb tervis; piiratud juurdepääs haridusele ja muudele põhilistele teenustele või sellise juurdepääsu puudumine; suurenev haigestumine ja haigusest tingitud surm; kodutus ja ebapiisavad elamistingimused; ohtlik keskkond; ning sotsiaalne diskrimineerimine ja tõrjutus. Seda iseloomustab ka otsustusprotsessides ning kodanikuühiskonnas, ühiskondlikus ja kultuurielus mitteosalemine⁹.”

⁹ Pekingi tegevusprogramm (punkt 47):
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/poverty.htm>.

Seda avaldust silmas pidades on seega võimalik määratleda konkreetsete tingimuste kogum, mille puhul tuleb saavutada naiste heaolu. Naine on seega vaene, kui tal puuduvad vahendid (materiaalsed ja mittemateriaalsed) heaolu järgmistes mõõtmetes:

Naiste vaesusega seostuvad heaolu mõõtmised

Iga ülaltoodud joonisel nimetatud mõõde sisaldab vajalikke põhielemente, et paremini mõista naiste vaesust, mida järgnevalt kirjeldatakse.

Haridus ja kutseõpe on oluline mõõde vaesusega võitlemisel ja naiste heaolu edendamisel. See mõõde koosneb sellistest elementidest nagu formaalne haridus, kirjaoskuse tase, oskused ja võimed, elukestva õppe võimalused, arvutite ja Interneti kasutamine ning juurdepääs teabeallikatele (sealhulgas õiguslasele teabele).

Tervisemõõde puudutab juurdepääsu taskukohastele tervishoiuteenustele, reproduktiivtervishoiule ja toitumisalasele teabele.

Ka **elamistingimused** mõjutavad oluliselt naiste heaolu ning sisaldavad sisemiste (ehitise tüüp, põhiline infrastruktuur, mugavused, päevavalgus, elamiskõlblikud ruumid) ja väliste (elukeskkond/naabruskond, lähedus sotsiaalteenustele, ühistransport) tingimustega seotud elemente.

Tööturu mõõde sisaldab nii majanduse ametlikke kui mitteametlikke sektoreid ja hõlmab järgmisi elemente: juurdepääs töökohtadele ja tegevusaladele, mis on ühiskondlikult tunnustatud ja hinnatud; juurdepääs piisavatele töötingimustele, nagu tööaeg, tööleping, palgatase; edutamise ja karjääri tegemise võimalused; töö ja eraelu tasakaalustamise võimalused – pereelu korraldusega kokkusobiv tööaeg; võimalused võrdseks kohtlemiseks raseduse, sünnituse ja rinnaga toitmise korral; ning võimalused ettevõtluse arendamiseks.

Naiste heaolu on seotud ka **majandusressursside** olemasoluga, mis tähendab majanduslikku ja isiklikku võimet saada pangalaenu; võimalus teenida korrapäraselt laekuvat sissetulekut; ning majanduslik ja isiklik võime elatuda sõltumatutest elatusvahenditest abielulahutuse, lehestumise või töösuhte katkemise korral.

Naiste heaolu oluline mõõde on ka **sotsiaalkaitse**, mis on seotud juurdepääsuga riiklikele lastehoiu- ja vanuritehoolde teenustele, ametlikele sotsiaalkaitsesüsteemidele ja sotsiaalsetele võrgustikele (nii ametlikele kui mitteametlikele), mis võivad tagada individuaalse kaitse raseduse, emakssaamise, rinnaga toitmise, töötuks jäämise, haiguse, töövõimetuse, perekonnaseisu muutumise (lahutus, lehestumine, ...), pensionile jäämise ja vanaduse korral.

Veel üheks naiste heaolu seisukohast oluliseks mõõtmeks peetakse **era-/pereelu**. See koosneb sellistest elementidest nagu perega seotud vastutuse jagamine, ning osalemine majapidamistöodes ja laste eest hoolitsemises; osalemine oluliste pere/majapidamisega seotud otsuste tegemises; võimu ja majandusressursside jagamine; aja jaotamine pere ja üksikisiku vajaduste vahel; lahutusejärgne vanemlike kohustuse korraldus (naiste heaolu on parem olukorras, kus nad ei kanna vanemlike kohustuste majanduslikku koormust üksi). Heaolu täielik saavutamine eraelus sõltub ka võimalusest oma aega tasakaalustatult jaotada, sealhulgas leida piisavalt aega magamiseks, puhkuseks ja regulaarseks tervisespordiga tegelemiseks.

Oluline aspekt on **turvalisus**, mis on tagatud juhul, kui naised on täielikult kaitstud diskrimineerimise kõigi vormide, vägivalla, ahistamise, seksuaalse kuritarvitamise ja ekspluateerimise eest ning kõigi soolistel eelarvamustel põhinevate hoiakute ja tavade eest. Selle mõõtme oluline element on ka juurdepääs kaitset pakkuvatele teenustele, psühholoogilisele nõustamisele ja õigusalasale teabele.

Naiste kodanikuaktiivsuse ja heaolu täieliku saavutamise seisukohast on väga oluline ka **osalemine** ühiskonnaelus (majandus, sotsiaalvaldkond, poliitika ja kultuur). See sisaldab osalemist poliitikaga seotud otsustusprotsessides nii era- ja ettevõtlus- kui ka avalikus sektoris (riigiülesel, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil), samuti osalemist sotsiaalsetes võrgustikes (sotsiaalse kapitali põhiline allikas) ning kultuurilises ja meelelahutuslikus tegevuses.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kasutatud lähenemisviis, millele pakutud näitajad tuginevad, toetub naiste heaolu mitmemõõtmelisele mõistele. Naiste vaesust ei käsitleta mitte üksnes majandusliku/materiaalse puudusena, vaid arvestatakse ka paljusid muid mõõtmeid, mille puhul naised võivad leida end konkreetsete majanduslike ja sotsiaalsete protsesside tõttu ilmajäetuna nende heaoluks hädavajalikest ressurssidest.

7. Euroopa Liidu küsimustik „Naised ja vaesus”

Pakutud näitajate toetamiseks valitud metoodika sisaldas äärmiselt olulise teabeallikana soolise süvalaiendamise kõrgetasemelise rühma¹⁰ riiklike esindajate jaoks koostatud ülevaadet soolise mõõtme olulisuse kohta riiklikes strateegiates, et tegeleda vaesuse ja naiste vaesusele omaste iseärasustega igas liikmesriigis.

¹⁰ **Soolise süvalaiendamise kõrgetasemeline rühm** on mitteametlik rühm, mis koosneb soolise süvalaiendamise eest riiklikul tasandil vastutavatest kõrgetasemelistest esindajatest. Selle eesistujaks on komisjon, kes korraldab tihedas koostöös eesistujariigiga kaks korda aastas rühma korralisi koosolekuid. Rühma peamiste ülesannete seas on eesistujariigi toetamine selliste oluliste poliitikavaldkondade ja teemade kindlakstegemisel, mida tuleb käsitleda soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks. Rühm on ka peamine foorum Pekingi tegevusprogrammi strateegiliste järeelmeetmete kavandamiseks, sealhulgas näitajate väljatöötamiseks. Alates 2003. aastast abistab rühm komisjoni ka naiste ja meeste vahelist võrdõiguslikkust käsitleva aruande koostamisel Euroopa Ülemkogule.

See võimaldas pakutud näitajaid väljatöötanud uurimisrühmal võtta arvesse naiste vaesuse mitmesuguste valitud mõõtmete olulisuse ja nende konkreetse sisu erinevust liikmesriikide tasanadil. Selle tulemusena oli võimalik saada lisatoetust naiste vaesust iseloomustavatele lõplikult valitud näitajatele, mida pakutakse täienduseks olemasolevatele näitajatele.

Küsimustik on jagatud viieks osaks. 1. osas käsitletakse heaolu mõõtmeid ja vaesuse mitmemõõtmelisust. Konkreetse küsimuste kogumi abil kirjeldatakse heaolu mitut mõõdet, mis on olulised naiste heaolu puudumise (st heaolust ilmajäetuse) mõistmiseks. Tegemist on meie pakutud vaesuse mõiste eespool kirjeldatud üheksa mõõtmega. Igaüks neist mõõtmetest sisaldab mitut aspekti, mis aitavad paremini kindlaks teha nende (samuti mitmemõõtmelist) sisu. Iga aspekti puhul on igas riigis majanduslikku, sotsiaalset ja institutsioonilist laadi tegurid, mis võivad toimida heaolu saavutamist takistavalt, st tekitada heaolust ilmajäetust. Mõned neist teguritest võivad olla *eriomased naistele*, st nad võivad mõjutada mehi ja naisi erinevalt.

Eesmärk on mõista vaesuse (heaolust ilmajäetuse) mitmemõõtmelisust kui nähtust, mis on igas riigis eriomane naistele. Igal eksperdil paluti omistada igale aspektile number, mis tähistab seda, kui oluliseks ta hindab seda aspekti naiste vaesuse seisukohast oma riigis ja seega vaesuse (st ilmajäetuse või heaolu puudumise) kui igas riigis naistele eriomase teguri seisukohast. Iga aspekti hinnati vahemikus 1–4, kusjuures 1 tähistas aspekti, mis oli „täiesti ebaoluline”, st mõjutab ühtviisi nii naisi kui mehi, ja 4 tähistas aspekti, mis oli „väga oluline”, st mõjutab naisi selgelt rohkem kui mehi. Sellise kvalitatiivse hindamisega seoses tuleks märkida, et kõnealuse küsimustiku puhul on tegelikult oluline iga aspekti *sooline eristamine*. Teiste sõnadega, mingi aspekt võib olla vaesuse oluline mõõde mingis riigis,¹¹ kuid selle puhul eeldatakse suurema tähtsuse omistamist vaid juhul, kui esineb mingisugune sooline hälve, mis kajastab naiste kehvat olukorda võrreldes meestega, st kui kõnealune aspekt on selles riigis naistele eriomane.

¹¹ Oodatult kajastuvad vaesuse sellised mõõtmed põhjalikult kõnealuse riigi vaesusnäitajates. Sooliselt eristatud vaesusnäitajaid tuleb seejärel kasutada riigi „keskmiste” vaesusnäitajate täiendamiseks.

2. osas käsitletakse vaesuse olulisust naiste erinevates gruppides igas riigis. Ka selle puhul eeldatakse naiste vaesuse kvalitatiivset hindamist, mitte kvantitatiivset lähenemisviisi. Iga riigi esindajal paluti vahemikku 1–4 kasutades hinnata iga kindlaksmääratud naistegruppi, kusjuures 1 tähistas „gruppi, mida vaesus ei mõjuta” ja 4 „gruppi, mida vaesus väga tugevalt mõjutab”. Eeldati, et ekspertide vastused küsimustiku sellele osale võtaksid sisuliselt arvesse eelmises osas kindlaks tehtud heaolu mõõtmeid (ja seega heaolust ilmajäetuse või heaolu puudumise mõõtmeid). See annaks aimu mõnede sotsiaalsete gruppide ja konkreetsete naistekategooriate olulisusest poliitika seisukohast. Ning kuna küsimustikus on naistegrupid kategooriatesse jagatud, siis ilmneks küsimustiku selle osa vastustest kaudselt ka ekspertide esialgne hinnang selle kohta, kui olulised on riigiti mõned tüüpilised naiste vaesuse põhjused.

3. osa hõlmab heaolu mõõtmete näitajaid. Iga määratletud heaolu mõõtme puhul oli iga riigi esindajal võimalik kirjeldada näitajaid, mida nad sooviksid pakkuda naiste heaolu hindamiseks kõige sobivamatenä, võttes arvesse riigi eripära. Eeldati, et sellised ettepanekud tuleneksid heaolu puudumise mõõtmete olulisusest ja küsimustiku eelmiste osade vastustes sisaldunud naistegruppidest. Pakutud näitajate olulisus riigi puhul võiks kajastuda ka nende kasutamises selles riigis (kas siis analüüsi või poliitika kujundamise eesmärgil), mille kohta vastajatelt samuti üksikasju küsiti. Tuleks märkida, et see on meie analüüsi otsustava tähtsusega osa (see on mõeldud käesoleva aruande peamise eesmärgina). Pakutud näitajate olulisust riigi puhul võrreldi vaesuse *mõõtmete* (1. osast) ja vaesuse peamiste *põhjuste* (kaudselt 2. osast) olulisusega.

4. osa on pühendatud naiste vaesusele keskenduva sotsiaalpoliitika olulisusele riigis, kas poliitilistes strateegiates või riikliku poliitika aruteludes. Küsimustiku see osa käsitleb nimetatud teemat kahel viisil, võttes arvesse seda, et teema paikneb teadusuuringute ja poliitikameetmete kokkupuutepunktis. Ühelt poolt tahame teada, mil määral võetakse vaesusega seotud küsimusi arvesse soolise võrdõiguslikkuse poliitikas, ja teiselt poolt, mil määral sisaldab soolist aspekti vaesusevastane poliitika, eelkõige sotsiaalse kaasatuse riiklikud tegevuskavad.

5. osa keskendub poliitikakujundamise institutsioonilisele küljele; vastajatelt küsiti põhiliste institutsioonide ja sotsiaalvaldkonnas tegutsejate kohta, kes tegelevad konkreetset naiste vaesuse probleemide lahendamisele suunatud poliitikaga, paludes ära märkida nende võimalike peamiste ülesannete suhteline tähtsus, nimelt poliitika kujundamine, uurimis- ja arendustöö, poliitikaanalüüs, jälgimine ja hindamine.

Soolise süvalaiendamise kõrgetasemelise rühma liikmetelt saadi aktiivset tagasisidet. Vaatamata võimalikule volestimõistmisele mõne küsimuse puhul (arvestades keskendumist vaesuse naistele eriomastele aspektidele), olid vastused hea kvaliteediga ja analüüsiks üsna kasulikud. Nende põhjal saadi teave, mis on kokkuvõtlikult toodud lisa tabelites 1–4 ja esitatud allpool.

- **Soolise süvalaiendamise kõrgetasemelise rühma liikmete poolt nimetatud aspektid, mis on olulised naiste heaolu puudumise (või heaolust ilmajäetuse) mõistmiseks** (lisa tabel 1).

Hariduse ja koolituse mõõtme puhul on kaheks aspektiks, mis heaolu puudumise seisukohast mõjutavad naisi keskmiselt rohkem kui mehi, tegelik võrdne juurdepääs haridus- ja koolitusvõimalustele, olenemata valitud kutsealast, ning elukestva õppe võimalus. Samuti mõjutab internetiühendusega arvutite kasutamine naisi rohkem kui mehi.

Tervise puhul tundub juurdepääs pereplaneerimisnõustamisele ja tasuta rasestumisvastaste vahenditele mõjutavat naisi rohkem kui mehi. Kuid seda ja muid aspekte peetakse kõigis liikmesriikides „mitte eriti olulisteks”, st soolise eristamise seisukohast ebaoluliseks.

Eluaseme puhul on turvaline kodune keskkond heaolu aspekt, mis on naiste jaoks tähtsam kui meeste jaoks.

Tööturu ja tööelu puhul on kaks aspekti, mis selgelt mõjutavad naisi rohkem kui mehi, nimelt töö- ja eraelu tasakaalustamise võimalused – pereelu korraldusega kokkusobiv tööaeg ja võrdse kohtlemise võimalused raseduse, sünnituse ja rinnaga toitmise korral. Ka võimalust saada võrdset tasu võrdväärse töö eest peeti naiste heaolu seisukohast erilise tähtsusega, kuigi mitte sama oluliseks aspektiks.

Majandusressursside puhul on naise majanduslik ja isiklik suutlikkus oma elu lahutuse, lehestumise või töösuhte katkemise korral ümber korraldada heaolu üks aspektidest, mis on naistele tähtsam kui meestele; sellele järgneb korrapäraselt laekuva sisstuleku teenimine ja võime saada sissetulekut omatarbeks tootmisest.

Sotsiaalkaitse puhul mõjutab naisi meestest rohkem juurdepääs elu- või töökoha lähedal asuvale avalikule lastehoiuasutuste võrgule.

Pere- ja eraelu puhul mõjutavad naisi selgelt rohkem kui mehi sellised aspektid nagu perekondlike ülesannete ja hooldamistegevuse võrdne jaotamine mõlema partneri vahel ning majapidamisega seotud kohustuste ja ülesannete võrdne jaotamine mõlema partneri vahel.

Turvalisuse puhul mõjutab naisi märkimisväärselt rohkem kui mehi juurdepääs koduvägivallavastasele kaitsele, seksuaalse ahistamise või psühhoterrori vastasele kaitsele ning inimkaubanduse ja seksuaalse ekspluateerimise vastasele kaitsele.

Ühiskonnaelus osalemise mõõtme puhul arvatakse rohkem naisi kui mehi mõjutavat osalemine poliitiliste otsuste tegemises.

- **Vaesuse olulisus naistegruppides** (lisa tabel 2)

Vanemad naised, kelle maksed sotsiaalkaitstesüsteemi on olnud ebaregulaarsed, ning lastega üksikvanemad on spetsiifilised naistegrupid, keda vaesus väga tugevalt mõjutab. Lisaks mõjutab vaesus ka selliseid spetsiifilisi gruppe nagu vanemaealised töötud naised ja vanemaealised vallalised naised.

- **Naiste vaesuse olulisus riiklike strateegiate osana** (lisa tabelid 3.1 ja 3.2).

Enamikus ELi liikmesriikides käsitletakse vaesuse küsimust soolise võrdõiguslikkuse strateegia ja selleteemalise arutelu osana ning samas lisatakse sooline aspekt vaesusevastase võitluse poliitikameetmetesse.

- **Institutsiooniline raamistik** (lisa tabel 4).

Veel ühe olulise järeldusena ilmnes, et naiste vaesuse vastase võitluse strateegia/poliitika kujundamisel, selle analüüsimisel ning järelevalves ja hindamises etendab keskvalitsus teistest osalistest suuremat rolli. Kui teadusasutuste peamine ülesanne on nende strateegiate/poliitikate uurimine ja väljatöötamine, siis sõltumatutest ekspertidest koosnevad komisjonid, tööturu osapooled, eraõiguslikud institutsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid tegelevad rohkem poliitikaanalüüsiga (koos valitsusega). Nimetatud osalised toetavad valitsust ka järelevalve ja hindamise juures.

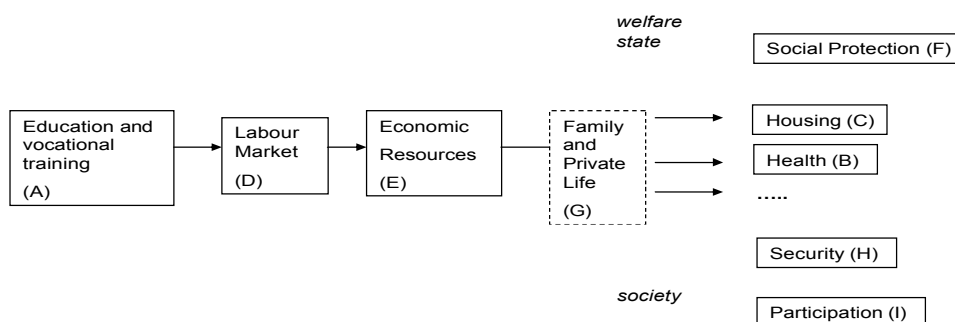
8. Naiste vaesusega seonduvad mitmemõõtmelised näitajad

Ülaltoodud, 3. jaos kirjeldatud näitajad on osa näitajate kogumist, mis tulenesid naiste vaesuse mitmemõõtelisest *mudelist*, kusjuures võeti arvesse soolist aspekti.

See *laiem näitajate kogum* kajastab arusaama vaesuse mitmemõõtmelisusest, mida vaadeldakse puudusena heaolu nendes valdkondades, mis valiti välja olulistena seoses naistele eriomase olukorraga Euroopa Liidus Lisaks võeti arvesse kõigi soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kõrgetasemelisse töörühma kuuluvate liikmesriikide esindajate vastused.

Väljavalitud näitajad peaksid samuti peegeldama otsest arvestamist põhjuslike seostega muutujate vahel, mis iseloomustavad meie *modelleerimisel põhinevat lähenemisviisi* naiste vaesusele. Sellised muutujad tuvastavad vaesusega seotud heaolu eespool nimetatud mõõtmeid. Vaesus tuleneb peamiselt majandusressursside, st sissetuleku puudumisest. Kuid ühelt poolt tuleb arvesse võtta haridust ja kutseõppe tulemuslikkust ning tööturul osalemist, sest need on ulatuslikud valdkonnad, kust võib leida vaesuse tekkemehhanisme. Selleks analüüsiks on tarvis uurida leibkondi, et teha kindlaks soolised erinevused nimetatud teguritega seotud käitumises. Teisalt jaotuvad majandusressursid leibkonna liikmete vahel; soolised erinevused võivad tekkida ebavõrdsest jaotusest, mis mõjutab naiste heaolu. Ka võib leibkonnas olla soolisi erinevusi seoses võimuga majandusressursside kasutamise üle ja nende suhtes majanduslikku laadi otsuste langetamisega.

Naised ja vaesus: modelleerimisel põhinev lähenemisviis

Eespool nimetatud tegurid mõjuvad enamasti individuaalsel tasandil ning peegeldavad *leibkonnasiseseid soolisi* võimusuhteid ja majanduskäitumist. On aga muidki heaolumõõtmeid, mis peegeldavad suurel määral leibkonna *konteksti*, keskendudes kas *heaoluseisundile* (sotsiaalkaitse osas) või *ühiskonnale* (siinkohal rõhuasetusega turvalisusele ja ühiskonnaelus osalemisele).

Ulatuslik näitajate kogum naiste vaesuse kohta on osa sellest raamistikust seoses eespool nimetatud vaesuse *kontseptuaalse* sisu, *teoreetilise* lähenemisviisiga ning *modelleerimisel* põhineva valikuga vaesusega tegelevate poliitikameetmete ja selle määravate tegurite jälgimiseks.

Eespool nimetatud modelleerimisel põhinev lähenemine vajab selle teoreetilisest alustest väljapoole jäävat täiendavat toetust. Arvestades sellise lähenemisviisi uudsust ja tegurite ning eri liikmesriikide sotsiaalse ja institutsioonilise olukorra mitmekesisust, tekkis vajadus liikmesriikide esindajate ekspertidele suunatud ning mõningaid põhiteemasid hõlmava uuringu järele. Saadetud küsimustike vastustest kogutud ekspertide arvamused ei olnud mõeldud mudeli ja selle aluseks olevate hüpoteeside kontrollimiseks, vaid hoopiski lisatoetusena meie kontseptuaalsele, teoreetilisele ja modelleerimisel põhinevale lähenemisviisile.

Järgnevad näitajad on *soovitavad* ning nende eesmärgiks on anda teavet naiste vaesuse kõigi oluliste mõõtmete kohta, arvestades nende esinemissagedust ja peamisi karakteristikuid, lähtudes antud nähtuse mitmekesisusest EL-27 riikides. Need näitajad *täiendavad* teisi vaesuse näitajaid ning püüavad nendest mõõtmetest lähtudes peegeldada vaesuses elavate naiste eriomaseid karakteristikuid. Näitajad jagunevad kahte eri rühma. Esimene rühm koosneb olemasolevatest näitajatest, mille on avaldanud konkreetne statistikaamet. Teine rühm koosneb *uuest näitajatest*, mille eesmärgiks on integreerida vaesuse mõõtmisse sooline aspekt. Viimasesse rühma kuuluvad näitajad on tähistatud sümboliga √.

A. Haridus ja koolitus

- A1** *Selliste isikute osakaal, kes kasutavad ja kellel on võimalus oma igapäevaelus Internetiühendusega arvutit kasutada, soo ja vanuse järgi.* ✓

Selle näitaja abil püütakse anda teavet infoühiskonnast tõrjutuse määra kohta; tõrjutus infoühiskonnast mõjutab naisi rohkem naisi kui mehi, nagu mainitud käesoleva uurimuse 2. jaos. Ühest küljest peegeldab tõrjutus infoühiskonnast elanikkonna saavutatud haridustaseme mõju, teisest küljest on sellel olulised tagajärjed edasises haridustee jätkamisele, tööturul ja tööelus osalemisele ning sotsiaalsele kaasatusele.

- A2** *Elukestva õppe programmides osalevate naiste osakaal vanuse järgi.*

See on juba olemasolev näitaja, mida mõõdetakse EUROSTATi kogutavate andmete abil. Kuna mõnes riigis kasutatakse seda näitajat, siis pakkusid mõned esindajad selle välja.

B. Tervisekaitse

- B1** *Selliste naiste osakaal, kes soovisid viimase kaheteistkümne kuu jooksul konkreetselt naiste tervishoiu alal arsti konsultatsioonile minna, kuid ei teinud seda järgmiste takistavate asjaolude tõttu: arstiabi puudumine, ooteaeg, majanduslikud probleemid või muud põhjused.* ✓

Liikmesriikide esindajate vastustest küsimustiku 1. osale, mis sisaldab samalaadse sisuga punkti, ilmneb, et see on oluline näitaja. EUROSTATi statistikaallikas SILC kasutab sarnast küsimust, mis ei hõlma aga konkreetselt naiste tervishoidu. Mõned riigid on selle näitaja välja pakkunud, kuid seda ei ole seni kasutatud.

B2 *Tervena elatud eluaastad soo ja vanuse järgi.*

See näitaja sisaldub juba sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse protsessi ühiste näitajate uues kogumis, mille sotsiaalkaitse komitee 2006. aasta juunis vastu võttis. See on ka üks näitajatest, mis valiti 2006. aastal Austria Euroopa Liidu eesistumisperioodi jooksul Pekingi tegevusprogrammi murettekitavas valdkonnas „Naised ja tervis” tehtavate edusammude mõõtmiseks. EUROSTATi statistikaallikas Euroopa Ühenduse leibkonna paneeluuring (*European Community Household Panel – ECHP*) andis sellega mõnevõrra seonduvat sooliselt eristatud teavet, mis puudutas tervise subjektiivset tajumist. Seni tuleks seda näitajat kasutada üksnes siseriiklikul tasandil, sest rahvusvahelisel tasandil puudub võrdlusvõimalus. Kõnealuse näitajaga seonduvad küsimused ja metoodika vaadatakse läbi EUROSTATi vastavates tööühmades eesmärgiga suurendada võrreldavust.

C. Eluase

C1 *Selliste leibkondade osakaal, kus puudub vähemalt kaks sellist kodumasinat nagu pesumasin, nõudepesumasin või tolmuimeja. √*

Käesolev näitaja viitab eelkõige naiste heaolu olulisele piirangule, arvestades kodutööde traditsioonilist jaotust. EUROSTATi nii SILCile kui ka ECHPle tuginev statistika sisaldab neid punkte, kuid küsimus ei ole seal samamoodi sõnastatud.

C2 *Selliste isikute osakaal soo järgi, kes leiavad, et nad elavad turvalises kodukeskkonnas.*

Seda näitajat oleks võimalik saada ECHPst ning on võimalik saada SILCist. Ka võib selle saada Euroopa sotsiaaluuringust (*European Social Survey – ESS*). Vastustest küsimustiku 1. osale ilmneb, et see on oluline näitaja.

D. Tööturg ja tööelu

D1 *Nende naiste ja meeste osakaal, kes on katkestanud oma tööelu või on mitteaktiivsed perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel:*

- a) nende naiste ja meeste osakaal, kes on katkestanud oma tööelu perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel (tööeas olevad mitteaktiivsed isikud, kes on varem töötanud);*
- b) nende mitteaktiivsete naiste ja meeste osakaal, kes ei otsi tööd perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel;*
- c) nende naiste ja meeste osakaal, kes töötavad osalise tööajaga perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel (kuuluvad osaajaliselt töötavate isikute hulka).*

Statistikaallikaks selle näitaja puhul on tööjõu-uuring (*Labour Force Survey – LFS*). See probleem on naiste vaesuse analüüsimisel ülimalt oluline ning seda toonitati ka vastustes küsimustiku 1. osale.

D2 *Naiste ja meeste palgaerinevus (naiste ja meeste keskmise sissetuleku erinevus).*

Selle näitaja kohta on võimalik teavet saada EUROSTATi statistikast. See on naiste vaesuse analüüsimisel ülimalt oluline näitaja, mille mõne riigi esindajad välja pakkusid; samuti mainisid mõned neist, et seda näitajat kasutatakse.

E. Majandusressursid

E1a *Vaesusriski määr vanuse ja soo järgi*

E1b *Vaesusriski määr leibkonna liigi ja soo järgi, sealhulgas ülalpeetavate lastega üksikvanemate vaesusriski määr*

Need on klassikalised vaesuse näitajad. Need näitajad sisalduvad juba sotsiaalse kaasatuse vanades ühistes näitajates ning sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse protsessi uutes ühistes näitajates. Vaesuse analüüsimisel on küllaltki oluline eristada isiku (E1a) ja leibkonna (E1b) atribuute.

E2. *Nende paaride osakaal, kus:*

- a) a) naisel puudub igasugune isiklik sissetulek ja mehel on mingi sissetulekuallikas;
- b) mehele puudub igasugune isiklik sissetulek ja naisel on mingi sissetulekuallikas. ✓

Ettepanek selle näitaja kohta leiab toetust kõnealuse probleemi teoreetilistes käsitlustes; samuti kinnitavad selle olulisust vastused küsimustiku 1. osale. Seda on seletatud 9. jaos.

F. Sotsiaalkaitse

F1 *Sotsiaalset heaolu pakkuvate teenuste (lastesõimed, lasteaiad ja vanurite hooldekodud) arv lapse või vanuri ja piirkonna järgi.* ✓

Küsimustiku 1. osale antud vastuste järgi otsustades on see oluline näitaja; samuti pakkusid paljude riikide esindajad selle välja kui olulise näitaja.

F2 *Mediaankulutused pensionile vanuse, ameti ja soo järgi?*

Selle näitaja kohta leidub teave EUROSTATi statistikas, kuid ilma sooeristusega.

G. Pere- ja eraelu

- G1** *Osalemine olulistest perekondlikes küsimustes otsuste tegemisel: raseduse vältimine ja laste saamine; pangalaenu ja säästude eluasemelaenu; uue auto ostmine; eakate ja laste eest hoolitsemine; tööturul osalemine.*

Riikide esindajad pakkusid oma vastustes välja üsna sarnase sisuga näitaja. See on üsna oluline näitaja, mis täidab tabeli seoses leibkonnasisese otsuste langetamise protsessiga.

- G2** *Laste ja eakate eest hoolitsemisele ja kodutöödele, meelelahutusele, enesehooldusele ja unele kulutatava aja jaotus soo järgi*

See näitaja täiendab eelnevat näitajat leibkonnasisese teabe seisukohast.

Leibkonnasisese teabe olulisust kinnitavad küsimustiku 1. osa vastused. Seda valdkonda puudutav teave on juba esitatud kodust ajakasutust käsitlevas statistikas.

H. Turvalisus

- H1** *Vägivalla ohvriks langenud naiste vastu toimepandud vägivallaaktide jaotus akti laadi, ründaja ja koha järgi. ✓*

Mõnede riikide esindajad pakkusid selle näitaja välja oma vastustes küsimustikule, kusjuures sarnase sisuga.

- H2** *Vägivalla ohvriks langenud naistele mõeldud nõustamis- ja hingeabikeskuste, varjupaikade või toetusvõrgustike arv piirkonna järgi.*

Mõnede riikide esindajad pakkusid selle näitaja välja oma vastustes küsimustikule, kusjuures sarnase sisuga, mis rõhutab selle olulisust.

I. Sotsiaalne kaasatus

- I1** *Naiste osakaal ametlikes ja mitteametlikes sotsiaaltööstustes, valitsusvälistes organisatsioonides, ametiühingute otsustusorganites, poliitilistes parteides, parlamendis ja valitsuses (kohalikul ja riiklikul tasandil). ✓*

Mõnede riikide esindajad pakkusid selle näitaja välja oma vastustes küsimustikule, kusjuures sarnase sisuga, mis rõhutab selle olulisust.

- I2** *Harva või mitte kunagi koos sõpradega, kolleegidega või muudes kollektiivides aega veetvate naiste osakaal.*

Selle näitaja kohta on teavet võimalik saada OECD statistikaandmetest.

Naiste vaesusega seonduvad mitmemõõtmelised näitajad

A. Haridus ja koolitus	Isikute osakaal, kes kasutavad ja kellel on võimalus oma igapäevaelus Internetiühendusega arvutit kasutada (soo ja vanuse järgi).
	Elukestva õppe programmides osalevate naiste osakaal (vanuse järgi).
B. Tervis(ekaitse)	Selliste naiste osakaal, kes soovisid viimase kaheteistkümneme kuu jooksul konkreetselt naiste tervishoiu alal arsti konsultatsioonile minna, kuid ei teinud seda järgmiste takistavate asjaolude tõttu: arstiabi puudumine, ooteaeg, majanduslikud probleemid või muud põhjused.
	Tervena elatud eluaastad soo ja vanuse järgi.
C. Eluase	Selliste leibkondade osakaal, kus puudub vähemalt kaks sellist kodumasinat nagu pesumasin, nõudepesumasin või tolmuimeja.
	Selliste isikute osakaal, kes leiavad, et nad elavad turvalises kodukeskkonnas (soo järgi).

D. Tööturg ja tööelu	Nende naiste ja meeste osakaal, kes on katkestanud oma tööelu või on mitteaktiivsed perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel: a) nende naiste ja meeste osakaal, kes on katkestanud oma tööelu perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel (tööeas olevad mitteaktiivsed isikud, kes on varem töötanud); b) nende mitteaktiivsete naiste ja meeste osakaal, kes ei otsi tööd perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel; c) nende naiste ja meeste osakaal, kes töötavad osalise tööajaga perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel (kuuluvad osaaajaliselt töötavad isikute hulka).
	Naiste ja meeste palgaerinevus (naiste ja meeste keskmise sissetuleku erinevus).
E. Majandusressursid	Nende paaride osakaal, kus: a) naisel puudub igasugune isiklik sissetulek ja mehel on mingi sissetulekuallikas; b) mehel puudub igasugune isiklik sissetulek ja naisel on mingi sissetulekuallikas;
	Vaesusriski määr vanuse ja soo järgi Vaesusriski määr leibkonna liigi ja soo järgi, sealhulgas ülalpeetavate lastega üksikvanemate vaesusriski määr
F. Sotsiaalkaitse	Sotsiaalset heaolu pakkuvate teenuste (lastesõimeid, lasteaiad ja vanurite hooldekodud) arv lapse või vanuri ja piirkonna järgi.
	Mediaankulutused pensionile vanuse, ameti ja soo järgi?

G. Pere- ja eraelu	Osalemine olulistes perekondlikes küsimustes otsuste tegemisel: raseduse vältimine ja laste saamine; pangalaenu ja säästude eluasemelaenu; uue auto ostmine; eakate ja laste eest hoolitsemine; tööturul osalemine.
	Laste ja eakate eest hoolitsemisele ja kodutöödele, meelelahutusele, enesehooldusele ja unele kulutatava aja jaotus soo järgi.
H. Turvalisus	Vägivalla ohvriks langenud naiste vastu toimepandud vägivallaaktide jaotus akti laadi, ründaja ja koha järgi. Vägivalla ohvriks langenud naistele mõeldud nõustamis- ja hingeabikeskuste, varjupaikade või toetusvõrgustike arv piirkonna järgi
I. Sotsiaalne kaasatus/ Ühiskonnaelus osalemine	Naiste osakaal ametlikes ja mitteametlikes sotsiaalvõrgustikes, valitsusvälistes organisatsioonides, ametiühingute otsustusorganites, poliitilistes parteides, parlamendis ja valitsuses (kohalikul ja riiklikul tasandil).
	Harva või mitte kunagi koos sõpradega, kolleegidega või muudes kollektiivides aega veetvate naiste osakaal.

9. Lõplik ettepanek näitajate kohta

Eespool toodud nimekirjas on näitajad, mida peetakse näitajate loomise üldiste põhimõtete kohaselt ELi tasandil vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse soovitatavateks tulemusnäitajateks (Atkinson jt, 2002). Nimekiri koostati täielikus kooskõlas naiste vaesuse väljapakutud kontseptsiooniga, mis tulenes omakorda sellest, kuidas me mõistame Pekingi tegevusprogrammi selles määrava tähtsusega valdkonnas.

Vaesus on üks Pekingi tegevusprogrammi määrava tähtsusega valdkondadest. Teiste valdkondade üle on muud ELi eesistujariigid varem arutlenud ning pakkunud välja vastavad näitajad. Kuid naiste vaesus – tähenduses, mille üle arutletakse ja mis pakutakse välja käesolevas tekstis – on mitmemõõtmeline mõiste, mille sisu hõlmab teiste määrava tähtsusega valdkondade sisu (ja/või mis sellega suures osas kattub). Oleks asjakohane nende määrava tähtsusega valdkondade ja vastavate näitajate vahelisi suhteid põhjalikumalt analüüsida.

Seetõttu kavatsesime lõppsoovitustes rõhutada näitajaid, mille valimist tuleks pidada käesolevale määrava tähtsusega valdkonnale *rangelt eriomaseks* ning mis tuleks seega valida. Näitajad naiste vaesuse kohta, mis me välja pakume, kuuluvad sellesse raamistikku seoses eespool nimetatud vaesuse *kontseptuaalse* sisu, *teoreetilise* lähenemisviisiga ning *modelleerimisel* põhineva valikuga vaesusega tegelevate poliitikameetmete ning selle määravate tegurite jälgimiseks.

Näitajad, mis me välja pakume, kujutavad endast *kompromissi teostatavuse* ja meie teoreetilisest lähenemisviisist tulenevate mitmemõõtmeliste näitajate vahel.

Väljapakutud näitajad on teostatavad ning nendega püüame rõhutada praktilist lähenemisviisi. Lisaks toetab käesolevat ettepanekut ka asjaolu, et kõnealused näitajad on seotud heaolu nende mõõtmatega, mille suhtes soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kõrgetasemelisesse töörühma kuuluvad riiklikud eksperdid saavutasid suurema konsensuse.

Alljärgnevalt selgitame üksikasjalikumalt iga näitajat ning selle teoreetilisi aluseid.

PW1: Vaesusriski määr vanuse ja soo järgi

See on „klassikaline” vaesuse mõõdupuu ja LAEKENI näitaja, mida defineeritakse allpool vaesuspiiri elavate isikute osakaaluna; vaesuspiir on määratletud kui 60% iga liikmesriigi mediaankeskmisele täiskasvanuga võrdsustatud leibkonnale kasutada jäävast tulust. See vaesuse *väljund* näitaja on analüüsi eesmärgil äärmiselt oluline, kuna ta annab teavet leibkonna tulude vähesuse kohta ning hõlmab olulisi vaesuse kui nähtuse elemente, mis on seotud isiku atribuutidega, nagu vanus (mis kajastab elutsüklit) ja sugu (mis rõhutab soolist mõõdet).

PW2: Vaesusriski määr leibkonna liigi ja soo järgi, sealhulgas ülalpeetavate lastega üksikvanemate vaesusriski määr

See on teine *väljund* näitaja, mis põhineb samal vaesuse mõõdupuul. Selles rõhutatakse selliseid *leibkonna tunnuseid*, mis omavad erilist mõju vaesusele naiste hulgas, näiteks üksikvanemaks olemine ja leibkonna suurus.

Üksikvanemate arv on terves ELis suurenenud ning andmed näitavad, et vaesus ohustab eelkõige just üksikvanemaid. 2005. aastal elas 32% ülalpeetavate lastega üksikvanemate perekondadest vaesuses.

Vastavalt EUROSTATi 2005. aasta statistikast ilmneb, et 85% üksikvanemate perekondade puhul on perekonnapeaks naine, mis suurendab kumulatiivselt nende haavatavust vaesusest, võttes arvesse vaesusriski erinevust soo järgi.

Suure osa riskist võib omistada madalale tööturul osalemisele. Neist töötas üksnes 50%, kusjuures töötavate abielunaiste osakaal oli 68%. EUROSTATi 2003. aasta statistikast nähtub, et vastupidiselt emade tööhõive määra kasvule ei ole üksikemade tööhõive määr peaaegu üldse muutunud.

Paljud üksikvanemad peavad ise oma lapsi hoidma ning otsima töökohti, mille puhul tööaeg võimaldaks neil võimalikult kaua lastega koos olla, et ühitada vanemarolli töölkäimisega. Seetõttu võib juhtuda, et üksikvanemad on sunnitud leppima ebakindlate ja madalapalgaliste töökohtadega, mis tagavad madala tasemega sotsiaalkaitse. Sissetulek sellistes üksikvanemaga perekondades, mille perekonnapea oli naine, oli 9–26% väiksem nende üksikvanemaga perekondade sissetulekust, mille perekonnapea oli mees. Selline erinevus rõhutab veel kord ühelt poolt üksikvanemate ja teiselt poolt naiste haavatavust vaesuse suhtes.

Muud olulised leibkonna olid järgmised: kuulumine etniliste vähemuste hulka ja elamine linnas/maal.

PW3. *Mitteaktiivsus vanuse ja soo järgi*

- a) mitteaktiivsete naiste ja meeste osakaal vanuse järgi***
- b) nende mitteaktiivsete naiste ja meeste osakaal, kes ei otsi tööd perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel***

See on vaesuse *tootmisteguriga* seotud (põhjuslik) näitaja. Töötamist tajutakse paljudes liikmesriikides sotsiaalse kaasatuse võtmetegurina ja see on kõige olulisem viis vaesuse tsüklilist väljamurdmiseks. Töötamine ja palga teenimine on naiste ja meeste majandusliku sõltumatuse seisukohalt olulise tähtsusega. Seetõttu võivad sündmused, mille tõttu tööealised naised ja mehed võivad katkestada oma tööelu või loobuda osalemisest tööturul, tekitada potentsiaalse vaesusriski. Perekonna eest hoolitsemise vastutus langeb endiselt peamiselt naistele, kuna naiste ja meeste sotsiaalset rolli perekonnas ja ühiskonnas mõjutavad osaliselt sotsiaalsed stereotüübid.

EUROSTATi 2006. aasta statistikast ilmneb oluline soerinevus selliste naiste ja meeste osakaalu vahel, kes ei otsi tööd perekondlike või isiklike kohustuste tõttu või selle tõttu, et nad hoolitsevad laste või töövõimetute täiskasvanute eest.

Sõltumata eespool kirjeldatud olukorda põhjustavatest isiklikest valikutest, võivad ühiskonnas levinud ettekujutused naiste ja meeste soorollidest ja kohustustest perekonna ees tekitada naiste ja meeste vahelist ebavõrdsust tööelu katkestamise või perekonna eest hoolitsemisest tingitud mitteaktiivsuse seisukohast.

See näitaja keskendub peamiselt erinevustele seoses naiste ja meeste tööelu katkestamisega ja mitteaktiivsusega perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel. Mitteaktiivsus ja tööelu katkestamine võivad tuleneda isiklikest eelistustest. Tulenevalt eespool nimetatud soolise tasakaalu puudumisest võib tööelu katkestamine või mitteaktiivsus perekonna eest hoolitsemisega seotud põhjustel osutada naistele eriomaseks teguriks, millega võib kaasneda majandusliku sõltumatuse kaotus ja hilisemas elutsüklis madalamal tasemel sotsiaalne kaitse (väiksemad pensionid). See näitaja heidab ühtlasi valgust vaesusega seotud teguritele üksikisiku tasandil leibkonnas.

Statistiliseks allikaks selle näitaja puhul on tööjõu-uuring (*Labour Force Survey – LFS*).

Viited

Atkinson, T., Cantillon, B., Marlier, E., Nolan, B. (2002), *Social Indicators: The EU and Social Inclusion*, Oxford University Press.

Atkinson, T., Cantillon, B., Marlier, E., Nolan, B. (2005), *Taking Forward the EU Social Inclusion Process*, report, Luxembourg, Council of the European Union.

COM (2006a), *Portfolio of overarching indicators and streamlined social inclusion, pensions and health care portfolios*, European Commission, Employment, Social Affairs and Equal Opportunities DG, Social Protection and Social Integration, Social and demography analysis, Brussels, 7 June 2006.

COM (2006b), *Gender inequalities in the risks of poverty and social exclusion for disadvantaged groups in thirty European countries*, Expert Group on Gender, Social Inclusion and Employment, European Commission, Employment, Social Affairs and Equal Opportunities DG, July 2006.

KOM (2006b), “Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele - Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse juhised 2006-2010”, *KOM(2006)92 lõplik*, Euroopa Ühenduste Komisjon, Brüssel.

KOM, (2007), “Komisjoni aruanne nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohta, 2007”, *KOM(2007)49 lõplik*, Euroopa Ühenduste Komisjon, Brüssel.

CIDM (2005), “Estratégias Internacionais para a Igualdade de Género – A Plataforma de Acção de Pequim” (1995-2005), *Colecção Agenda Global*, N° 6, Lisboa, CIDM.

Daly, Mary (1992), “Europe’s poor women? Gender in research on poverty”, *European Sociological Review*, Vol. 8 (1), pp. 1-12.

England, Paula (1997), “Dependência sexual dinheiro e dependência económica nos Estados Unidos da América”, *Revista Crítica de Ciências Sociais*, n° 49. pp. 45-66.

OECD (2006), *Women and Men in OECD Countries*, OECD.

Pahl, Jan (1983), “The allocation of money and the structuring of inequality within marriage”, *Sociological Review*, Vol. 31(2), pp. 237-262.

Pereirinha, J. et al. (2007), *Género e Pobreza: impacto e determinantes da pobreza no feminino*. Mimeo.

Perista, Heloísa, Gomes, Maria Emília, Silva, Manuela (1992), *A Pobreza no Feminino na Cidade de Lisboa*, CIDM.

UN (2006), *The World’s Women 2005 – Progress in Statistics*, New York, Department of Economics and Social Affairs of the United Nations.

Vogler, Carolyn, Pahl, Jan (1994), “Money, power and inequality within marriage”, *Sociological Review*, Vol.42(2), pp. 263-288.

Lisad

Küsimustik

- Tabel 1.** Heaolu näitajate tähtsus seoses naiste vaesusega, Euroopa Liit, 2007
- Tabel 2.** Vaesuse olulisus erinevates naistegruppides Euroopa Liidus, 2007
- Tabel 3.1.** Naiste vaesuse olulisus ELi liikmesriikide riiklikes strateegiates, kas vaesusevastases poliitikas või soopoliitikas (ühe muutujaga suhteline sagedus), 2007
- Tabel 3.2.** Naiste vaesuse olulisus ELi liikmesriikide riiklikes strateegiates, kas vaesusevastases poliitikas või soopoliitikas (mitme muutujaga suhteline sagedus), 2007
- Tabel 4.** Konkreetselt naiste vaesuse vastu suunatud poliitikate peamiste ülesannete suhteline tähtsus, Euroopa Liit, 2007
- Tabel 5.** Vaesusriski määr vanuse ja soo järgi
- Tabel 6.** Vaesusriski määr leibkonna tüübi järgi
- Tabel 7.** Mitteaktiivse elanikkonna osakaal kogu elanikkonnast. Jaotus soo järgi vanuserühmas 15 aastat ja vanemad (%), 2006
- Tabel 8.** Mitteaktiivse elanikkonna osakaal kogu elanikkonnast. Jaotus soo järgi vanuserühmas 15 aastat ja vanemad (%), 2006

QUESTIONNAIRE

BACKGROUND OF THE RESEARCH

The Platform for Action adopted by Fourth World Conference on Women, held in Beijing in 1995, identified the eradication of the persistent and increasing burden of poverty on women as one of the 12 critical areas of concern requiring special attention and action by the international community, governments and the civil society.

An important achievement of the Beijing Conference has been the increasing recognition by governments of the gender dimension of poverty. In some cases, this has resulted in the implementation of policies and actions specifically addressed to the needs of the women. It has also contributed to a broader definition of poverty that goes much beyond the indirect approach based upon some monetary poverty line. Instead, it has a multidimensional content which not only takes into account the minimum basic needs but also includes the lack of equal opportunities, autonomy, and security and citizenship rights. This new conceptualisation of poverty also goes well beyond the notion of material deprivation and captures economic, social and subjective dimensions.

For this research, poverty is considered as synonymous to deprivation, which means lack of *well-being*. Some relevant dimensions of well-being have been selected as those that are explicitly or implicitly stated in the Platform for Action, with particular focus on poverty among women:

“Poverty has various manifestations, including lack of income and productive resources sufficient to ensure a sustainable livelihood; hunger and malnutrition; ill health; limited or lack of access to education and other basic services; increasing morbidity and mortality from illness; homelessness and inadequate housing; unsafe environments; and social discrimination and exclusion. It is also characterized by lack of participation in decision-making and in civil, social and cultural life” (Beijing Declaration and Platform for Action, § 47).

Aim of the Questionnaire

The aim of this questionnaire is to understand if a gender dimension is reflected in the national strategies to tackle poverty among women, as well as to collect information in order to draw up indicators in the domain of the incidences and causes of poverty among women.

Please return this filled questionnaire to pereirin@iseg.utl.pt on the 29th June at the latest.

Thank you in advance for your cooperation!

QUESTIONNAIRE

The questionnaire is divided into 5 sections as follows:

Section 1 – Dimensions of well-being and the multidimensionality of poverty

Section 2 – Dimensions of well-being and specific groups of women

Section 3 – Indicators by dimensions of well-being

Section 4 – Gender equality and poverty among women

Section 5 – Institutional setting

RESPONDENT DETAILS

Country:	
Contact person:	
Position:	
Email:	
Phone:	
Fax:	

SECTION 1: DIMENSIONS OF WELL-BEING AND THE MULTIDIMENSIONALITY OF POVERTY

The following tables describe several dimensions of *well-being*, all of them with relevance to understand the **lack of well-being** (i.e. **deprivation**) among women. Each of such dimensions is better understood by considering several *items* that identify their multidimensional content. That is the purpose of these tables. For each of such *items* there are factors (economic, social, and institutional ones) that may act to prevent the fulfilment of well-being, that is, to generate deprivation. Some of such factors may be **specific to the women**, that is, they may act differently for men and women.

We would like to know about the multidimensionality of poverty (deprivation) as a specific women phenomenon in your country. So we ask you to fill next tables ascribing to each *item* a figure that represents **the importance of that item to poverty among women in your country** and, therefore, to poverty (or *lack of well-being*) as a specific factor for women in your country.

Please, apply to each *item* below the following grading scale, which ranges **from 1 to 4**, with **1** being “Not important at all”, that is, the *item* affects women and men **likewise**; and **4** being “Very important”, that is, the *item* clearly affects **more** women than men:

1 Not important at all (i.e., the <i>item</i> affects women and men likewise)2 Not very important3 Important4 Very important (i.e., the <i>item</i> clearly affects more women than men)

There is no hierarchical relation between such items. Moreover, some items may overlap with others.

The following example can help in giving correct replies to the questionnaire.
--

Let us consider <i>Education and Training</i> as a dimension of well-being (dimension A below). <i>Access to higher education</i> is a relevant item to this dimension (item A2, below). If in your country there are economic, social, cultural or institutional factors that constrain further progress of students to higher education but it affects women and men likewise, you should ascribe “1” (<i>not important at all</i>, since “The <i>item</i> affects women and men likewise”) or “2” (<i>not very important</i>) to this item. If instead such factors have higher relevance for women by comparison with men, you should ascribe “4” (<i>very important</i> since “The <i>item</i> clearly affects more women than men”) or “3” (<i>important</i>) to it.

Dimensions of <i>well-being</i>	Relevant <i>Items</i> for women well-being	Importance for poverty among women in your country 1 not important at all (the <i>item</i> affects women and men likewise) 2 not very important 3 important 4 very important (the <i>item</i> clearly affects more women than men)
A. Education and Training	A1. Effective opportunity to obtain full compulsory education	
	A2. Access to higher educational levels (above the basic compulsory education)	
	A3. Effective equal access to education and training opportunities, regardless of the type of occupation chosen	
	A4. Opportunity of life-long training	
	A5. Use of computer with <i>internet</i>	
	Another item relevant for your country (please describe it)	
B. Health	B1. Proximity of hospitals and health centres providing primary health care services	
	B2. Access to specialist doctors and specific medical exams	
	B3. Access to medical consultations and medicines free of charge or partially charged to patients	
	B4. Access to family planning care consultations and contraceptives free of charge	
	Another item relevant for your country (please describe it)	

Dimensions of <i>well-being</i>	Relevant <i>Items</i> for women well-being	Importance for poverty among women in your country 1 not important at all (the <i>item</i> affects women and men likewise) 2 not very important 3 important 4 very important (the <i>item</i> clearly affects more women than men)
C. Housing	C1. Access to basic housing infrastructures such as: hot running water, indoor flushing toilet with bath and public electricity.	
	C2. Access to generalised domestic goods such as: washing machine, dishwasher and vacuum cleaner	
	C3. Access to supermarket, pharmacy and public transport in the neighbourhood	
	C4. Access to a safe house environment	
	Another item relevant for your country (please describe it)	
D. Labour Market and Professional Life	D1. Access to occupations and sectors of activity socially recognised and rewarded.	
	D2. Opportunity to work beyond a short working week (under-employment or involuntary part-time)	
	D3. Opportunities for developing entrepreneurship.	
	D4. Work-life balance opportunities: working time arrangements compatible with the organisation of family life	
	D5. Access to equal pay for work with equal value	
	D6. Non precarious jobs	
	D7. Opportunities for promotion and career development	
	D8. Opportunities for equal treatment in case of pregnancy, childbirth and breastfeeding	
	D9. Access to services provided by employers (childcare facilities; transportation to and from work)	
	D10. A short commuting time per day (time spent on the journey home-work-home)	
	Another item relevant for your country (please describe it)	

Dimensions of well-being	Relevant <i>Items</i> for women well-being	Importance for poverty among women in your country 1 not important at all (the <i>item</i> affects women and men likewise) 2 not very important 3 important 4 very important (the <i>item</i> clearly affects more women than men)
E. Economic Resources	E1. To be an income earner with regular income flow	
	E2. Economic capacity and personal ability to get a bank loan	
	E3. Economic capacity and personal ability to reorganize her life in case of divorce, widowhood and break in employment relation	
	E4. Capacity for own-account production activities	
	Another item relevant for your country (please describe it)	
F. Social Protection	F1. Access to the public network of childminders and crèches nearby the residence or the work places.	
	F2. Access to the public network of pre-school education establishments (kindergartens) near the residence or the workplace.	
	F3. Access to public network of leisure centres providing children and young's with several activities in their free time from school.	
	F4. Access to public services and infrastructures providing social family support in flexible schedules.	
	F5. Access to public individualized personal care at home for individuals and families who cannot satisfy their basic needs and/or perform daily life activities on a temporary or permanent basis, due to illness, disability or other problems.	
	F6. Access to public social services and infrastructures, such as day-care centre, foster care, residential care.	

Dimensions of well-being	Relevant <i>Items</i> for women well-being	Importance for poverty among women in your country 1 not important at all (the <i>item</i> affects women and men likewise) 2 not very important 3 important 4 very important (the <i>item</i> clearly affects more women than men)
F. Social Protection (<i>cont.</i>)	F7. Protection against unemployment, during pregnancy, maternity, breastfeeding and adoption.	
	F8. Effective access to minimum social protection (income benefits <i>take-up</i>)	
	Another item relevant for your country (please describe it)	
G. Family and private life	G1. An equal distribution of domestic responsibilities and tasks between both partners	
	G2. An equal distribution of family responsibilities and care activities between both partners (childcare and eldercare activities...)	
	G3. A balanced bargaining and decision power between both partners concerning major economic issues (bank loans, mortgage, and purchase of a new car...)	
	G4. A balanced bargaining and decision power between both partners concerning daily life economic issues (routine expenses required to meet family needs)	
	G5. A balanced bargaining decision concerning the participation of each partner in paid work (whether it is a single or a dual-career family, or whether women's participation is on a full-time or a part-time basis)	
	G6. Equal participation in decision-making between partners concerning family issues (reproduction and contraception options, childcare, eldercare, parental leave...)	

Dimensions of well-being	Relevant <i>Items</i> for women well-being	Importance for poverty among women in your country 1 not important at all (the <i>item</i> affects women and men likewise) 2 not very important 3 important 4 very important (the <i>item</i> clearly affects more women than men)
G: Family and Private Life (cont.)	G.7. Opportunities to benefit from a fair regime of parenting arrangements after divorce (situation which does not entail the economic burden of parenting alone).	
	G.8. Opportunity to benefit from enough time to sleep and relax	
	Another item relevant for your country (please describe it)	
H. Security	H1. Access to protection against domestic or family violence.	
	H2. Access to protection against sexual or moral harassment.	
	H3. Access to protection against traffic and sexual exploitation.	
	H4. Friends' neighbours and family network for support in the resolution of personal and familiar problems.	
	H5. Access to protection against hazardous work.	
	Another item relevant for your country (please describe it)	
I. Social involvement	I1. Participation in the political decision-making groups	
	I2. Regular participation in leisure and cultural activities	
	I3. Participation in trade-unions	
	I4. Participation in non-governmental organisations	
	Another item relevant for your country (please describe it)	

SECTION 2 – DIMENSIONS OF WELL-BEING AND SPECIFIC GROUPS OF WOMEN

We would like to know about the **relevance of poverty** within different groups of women in **your country**. It is expected to be a **qualitative assessment** of poverty among women, not a quantified approach.

For each specified group of women, we ask you to fill in the following table, applying to each group the following grading scale, which ranges from 1 to 4, with **1** being “*The group is not affected by poverty*” and **4** being “*The group is very much affected by poverty*”

Women's groups	Assessment
G1. Women in lone parents families with children	
G2. Immigrant women	
G3. Women in large families	
G4. Women with incomes significantly lower than their partners	
G5. Women with low levels of education	
G6. Women with precarious work or part-time	
G7. Unemployed women	
G8. Older unemployed women	
G9. Older women with irregular contributions to social protection system	
G10. Single older women;	
G11. Other (<i>please specify</i>)	

SECTION 3: INDICATORS BY DIMENSIONS OF WELL-BEING

Concerning each defined well-being dimension, please describe **indicators** you would like to suggest as **the most appropriate** for the evaluation of women's well-being, taking into account the specific characteristics of **your country**. Please refer to those dimensions already considered in Section 1.

The following example can help in replying to this section.

Let us consider *Education and Training* as a dimension of well-being (dimension A below) and *Access to higher education* as a relevant item to such dimension. If in your country those economic, social, cultural or institutional factors that constrain further progress of students to higher education are more relevant for women than for men, you may consider, for instance, as a convenient indicator "*The percentage of women who completed the secondary education level that go to the university level*"

Well-being dimension	Suggested indicator	Has it ever been used in your country? (Yes, No)
A. Education and Training	A(i)	
	A(ii)	
	A(iii)	
	[Other, specifying in annex as A(iv), ...]	
B. Health	B(i)	
	B(ii)	
	B(iii)	
	[Other, specifying in annex as B(iv), ...]	

Well-being dimension	Suggested indicator	Has it ever been used in your country? (Yes, No)
C. Housing	C(i)	
	C(ii)	
	C(iii)	
	[Other, specifying in annex as C(iv), ...]	
D. Labour market and Professional Life	D(i)	
	D(ii)	
	D(iii)	
	[Other, specifying in annex as D(iv), ...]	
E. Economic resources	E(i)	
	E(ii)	
	E(iii)	
	[Other, specifying in annex as E(iv), ...]	
F. Social protection	F(i)	
	F(ii)	
	F(iii)	
	[Other, specifying in annex as F(iv), ...]	
G. Family and private life	G(i)	
	G(ii)	
	G(iii)	
	[Other, specifying in annex as G(iv), ...]	
H. Security	H(i)	
	H(ii)	
	H(iii)	
	[Other, specifying in annex as H(iv), ...]	
I. Social involvement	I(i)	
	I(ii)	
	I(iii)	
	[Other, specified in annex as I(iv), ...]	

SECTION 4: GENDER EQUALITY AND WOMEN'S POVERTY

We would like to know about the relevance of poverty among women as part of the **national strategies in your country**, either of policies addressed to fight **poverty** or as part of **gender** policies.

Please put an x by your answer to each question below.

4.1 Is the poverty issue considered in the strategy/debate of gender equality in your country?

Yes	
No	
Don't know / Don't answer	

4.2 Are the gender issues considered in social policy measures which are directed at poverty in your country?

Yes	
No	
Don't know / Don't answer	

4.3 In the scope of the *National Action Plan for Social Inclusion* of your country, are there specific measures aiming to tackle poverty among women?

Yes	
No	
Don't know / Don't answer	

SECTION 5: INSTITUTIONAL SETTING

Concerning the principal institutions and social actors within the policies specifically oriented towards tackling **poverty among women**, please indicate the relative importance of the principal functions they may have: policy formulation, research and development, policy analysis, monitoring and assessment (when applicable).

Please ascribe a figure to each of the functions below, according to the following scale:

- 0 Not applicable
- 1 Not important
- 2 Not very important
- 3 Important
- 4 Very important

1. Central government (Ministerial or other organisations at the government level)

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

2. Private institutions (private firms)

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

3. Academic level (experts, research centres, ...)

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

4. Independent experts commissions

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

5. Social Partners

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

6. Non-governmental organizations

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

7. National social solidarity organizations

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

8. Other (*please specify*)

Policy formulation	
Research and development	
Policy analysis	
Monitoring and assessing	
Other (<i>please specify</i>):	

Thank you for your cooperation!

Table 1. The importance for poverty among women by well-being indicators, European Union, 2007

Well-being dimensions	Well-being Indicators	Average (1, ...,4)	Distribution (%)				Response Rate
			1 not important at all (the item affects women and likewise)	2 Not very important	3 Important	4 important (the item affects women very clearly more than men)	
Education and Training	Effective opportunity to obtain full compulsory education	1,6	72	8	12	8	100
	Access to higher educational levels (above the basic compulsory education)	1,6	68	12	8	12	100
	Effective equal access to education and training opportunities, regardless of the type of occupation chosen	2,5	24	28	24	24	100
	Opportunity for life-long training	2,5	24	28	24	24	100
	Use of computer with internet	2,3	36	16	28	20	100
Health	Proximity of hospitals and health centres providing primary health care services	1,7	60	20	8	12	100
	Access to specialist doctors and specific medical exams	1,8	52	24	12	12	100
	Access to medical consultations and medicines free of charge or partially charged to patients	1,6	64	24	4	8	100
	Access to family planning care consultations and contraceptives free of charge	2,5	36	8	24	32	100
Housing	Access to basic housing infrastructures such as hot running water, indoor flushing toilet with bath and public electricity	1,6	68	16	4	12	100
	Access to generalised domestic goods such as washing machine, dishwasher and vacuum cleaner	1,9	48	32	4	16	100
	Access to supermarket, pharmacy and public transport in the neighbourhood	1,9	44	32	12	12	100
	Access to a safe house environment	2,4	28	28	24	20	100

Labour Market and Professional Life	Access to occupation and sectors of activity socially recognised and rewarded	2,9	8	24	40	28	100
	Opportunity to work beyond a short working week (under-employment or involuntary part-time)	2,8	8	28	36	28	100
	Opportunities for developing entrepreneurship	3,0	0	28	40	32	100
	Work-life balance opportunities: working time arrangements compatible with the organisation of family life	3,6	0	4	28	68	100
	Access to equal pay for work with equal value	3,4	8	4	28	60	100
	Non precarious jobs	2,8	16	24	28	32	100
	Opportunities for promotion and career development	3,3	0	12	48	40	100
	Opportunities for equal treatment in case of pregnancy, childbirth and breastfeeding	3,6	0	8	21	71	96
	Access to services provided by employers (childcare facilities; transportation to and from work)	3,3	13	4	26	57	92
	A short commuting time per day (time spent on the journey home-work-home)	2,3	32	24	24	20	100
Economic Resources	To be an income earner with regular income	2,6	12	36	28	24	100
	Economic capacity and personal ability to get a bank loan	2,5	17	42	21	21	96
	Economic capacity and personal ability to reorganize her life in case of divorce, widowhood and break of labour relation	3,3	4	16	24	56	100
	Capacity for own-account production activities	2,6	12	40	24	24	100

Social Protection	Access to the public network of childminders and crèches near the residence or the work places	3,1	20	4	24	52	100
	Access to the public network of pre-school education establishments (kindergartens) near the residence or the work place	3,0	24	4	24	48	100
	Access to public network of leisure centres providing children and young's with several activities in their free time from school.	2,8	24	16	20	40	100
	Access to public services and infrastructures providing social family support in flexible schedules	2,7	24	8	44	24	100
	Access to public individualized personal care at home for individuals and families who cannot satisfy their basic needs and/or performs daily life activities on a temporary or permanent basis, due to illness, disability or other problems	2,8	20	16	32	32	100
	Access to public social services and infrastructures, such as day-care centre, foster care, residential care	2,6	32	12	24	32	100
	Protection against unemployment, during pregnancy, maternity, breastfeeding and adoption	3,0	17	25	4	54	96
	Effective access to minimum social protection (income benefits take-up)	2,1	40	24	20	16	100
Family and Private Life	An equal distribution of domestic responsibilities and tasks between both partners	3,6	0	4	36	60	100
	An equal distribution of family responsibilities and caring activities between both partners (childcare and eldercare activities...)	3,6	0	4	28	68	100
	A balanced bargaining and decision power between both partners concerning major economic issues (bank loans, mortgage, and purchase of a new car...)	2,8	12	24	32	32	100
	A balanced bargaining and decision power between both partners concerning daily life economic issues (routine expenses required to meet family needs)	2,7	16	24	36	24	100
	A balanced bargaining decision concerning the participation of each partner in paid work (whether it is a single or a dual-career family, or whether women's participation is on a full-time or a part-time basis)	2,8	8	32	36	24	100
	Equal participation in decision-making between partners concerning family issues (reproduction and contraception options, childcare, eldercare, parental leave...)	2,8	20	16	32	32	100
	Opportunities to benefit from a fair regime of parental regulation after divorce (situation which does not entail the economic burden of parenting alone)	3,0	13	17	33	38	96
	Opportunity to benefit from enough time to sleep and relax	3,1	8	12	40	40	100

Security	Access to protection against domestic or family violence	3,5	4	9	17	70	92
	Access to protection against sexual or moral harassment	3,5	4	9	22	65	92
	Access to protection against trafficking and sexual exploitation	3,4	4	13	17	65	92
	Friends' neighbours and family network for support in the resolution of personal and familiar problems	2,7	14	24	38	24	84
	Access to protection against hazardous work	2,2	42	17	21	21	96
Social Involvement	Participation in the political decision making groups	3,2	12	12	24	52	100
	Regular participation in leisure and cultural activities	2,3	32	24	28	16	100
	Participation in trade unions	2,2	38	25	21	17	96
	Participation in non-governmental organisations	1,8	54	21	13	13	96

Table 2. The relevance of poverty within different groups of women in the European Union, 2007

Groups of women	Average (1- 4)	Distribution (%)				Response Rate
		1 The group is not affected by poverty	2	3	4 The group is very much affected by poverty	
Women in lone-parent families with children	3,6	0	0	42	58	96
Immigrant women	3,1	9	9	43	39	92
Women in large families	2,8	8	21	50	21	96
Women with incomes significantly lower than those of their partners	2,5	4	50	42	4	96
Women with low levels of education	3,2	0	13	58	29	96
Women with precarious or part-time work	3,0	0	17	63	21	96
Unemployed women	3,4	0	13	38	50	96
Older unemployed women	3,6	0	0	38	63	96
Older women with irregular contributions to the social protection system	3,7	0	4	25	71	96
Older single women	3,5	0	8	33	58	96
Other group: Homeless women	4	Other group				Czech Republic
Other group: Women going through the process of separation	3	Other group				Malta
Other group: Roma women	4	Other group				Romania
Other group: Rural women	3	Other group				Romania
Other group: Women from minorities	-	Other group				Bulgaria
Other group: Women in ethnic group	4	Other group				Hungary
Other group: Women with disabilities	4	Other group				Ireland

Table 3.1 The relevance of poverty among women in national strategies in EU countries, either in policies to fight poverty or in gender policies (univariate relative frequencies), 2007

	No	Yes	Response Rate
Is the poverty issue considered in the strategy/debate on gender equality in your country?	12,0	88,0	100
Are gender issues considered in social policy measures which are focused on poverty in your country?	8,0	92,0	100
Across your country's NAP/incl, are there specific measures to tackle poverty among women?	16,0	84,0	100

Table 3.2 The relevance of poverty among women in national strategies in EU countries, either in policies to fight poverty or in gender policies (multivariate absolute frequencies), 2007

Is the poverty issue considered in the strategy/debate on gender equality in your country?	Are gender issues considered in social policy measures on poverty in your country?	Across your country's NAP/incl, are there specific measures to tackle poverty among women?	
		No	Yes
No	No	0	0
	Yes	2	1
Yes	No	0	2
	Yes	2	18

Table 4. The relative importance of the main functions to policies specifically oriented towards tackling poverty among women, European Union, 2007

Principal institutions and social actors	Principal functions	Average (1. Not important; 4. Very important)	Response rate
Central government	Policy formulation	3,8	96
	Research and development	3,2	96
	Policy analysis	3,5	96
	Monitoring and assessing	3,5	96
Private institutions	Policy formulation	2,2	84
	Research and development	2,0	84
	Policy analysis	2,2	84
	Monitoring and assessing	2,0	84
Academic bodies	Policy formulation	2,4	92
	Research and development	3,5	96
	Policy analysis	3,3	96
	Monitoring and assessing	2,8	92
Independent commissions experts'	Policy formulation	2,6	88
	Research and development	2,5	88
	Policy analysis	2,8	88
	Monitoring and assessing	2,7	92
Social partners	Policy formulation	2,7	92
	Research and development	2,1	92
	Policy analysis	2,6	92
	Monitoring and assessing	2,7	92
Non-Governmental Organisations	Policy formulation	2,9	84
	Research and development	2,3	92
	Policy analysis	2,9	96
	Monitoring and assessing	3,0	96
National social security organisations	Policy formulation	2,8	68
	Research and development	2,4	68
	Policy analysis	2,6	68
	Monitoring and assessing	2,9	68
Other	Policy formulation	4,0	8
	Research and development	2,0	8
	Policy analysis	3,0	8
	Monitoring and assessing	3,5	8

Table 5. At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (whole population), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	15	s	14	s	16	s
EU15	European Union (15 countries)	15	s	14	s	17	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	16	s	16	s	16	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	15	s	14	s	16	s
BE	Belgium	14		13		15	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	9	b	8	b	10	b
DK	Denmark	12		12		13	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	13	b	11	b	15	b
EE	Estonia	18		16		19	
IE	Ireland	19		18		20	
GR	Greece	20		18		21	
ES	Spain	19		17		20	
FR	France	13		12		13	
IT	Italy	18		16		20	
CY	Cyprus	17	b	15	b	19	b
LV	Latvia	19	b	18	b	20	b
LT	Lithuania	19	b	18	b	20	b
LU	Luxembourg (Grand-Duchy)	11		11		11	
HU	Hungary	12	b	12	b	12	b
MT	Malta	13	b	12	b	14	b
NL	Netherlands	10	b	9	b	10	b
AT	Austria	12		10		13	
PL	Poland	19	b	20	b	18	b
PT	Portugal	20	p	19	p	20	p
RO	Romania	17	i	17	i	17	i
SI	Slovenia	12	b	10	b	14	b
SK	Slovakia	12	b	12	b	13	b
FI	Finland	12		11		13	
SE	Sweden	10		9		10	
UK	United Kingdom	17	b	16	b	19	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	10		9		10	
NO	Norway	12		11		13	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At risk of poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers).

(b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) - EUROSTAT estimate; (p) –provisional value.

Table 5. At-risk-of-poverty-rate by gender and various age groups (whole population), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	15	s	14	s	16	s
EU15	European Union (15 countries)	15	s	14	s	17	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	16	s	16	s	16	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	15	s	14	s	16	s
BE	Belgium	14		13		15	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	9	b	8	b	10	b
DK	Denmark	12		12		13	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	13	b	11	b	15	b
EE	Estonia	18		16		19	
IE	Ireland	19		18		20	
GR	Greece	20		18		21	
ES	Spain	19		17		20	
FR	France	13		12		13	
IT	Italy	18		16		20	
CY	Cyprus	17	b	15	b	19	b
LV	Latvia	19	b	18	b	20	b
LT	Lithuania	19	b	18	b	20	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	11		11		11	
HU	Hungary	12	b	12	b	12	b
MT	Malta	13	b	12	b	14	b
NL	Netherlands	10	b	9	b	10	b
AT	Austria	12		10		13	
PL	Poland	19	b	20	b	18	b
PT	Portugal	20	p	19	p	20	p
RO	Romania	17	i	17	i	17	i
SI	Slovenia	12	b	10	b	14	b
SK	Slovakia	12	b	12	b	13	b
FI	Finland	12		11		13	
SE	Sweden	10		9		10	
UK	United Kingdom	17	b	16	b	19	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	10		9		10	
NO	Norway	12		11		13	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers).

(b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (under 16 years), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	19	s	19	s	19	s
EU15	European Union (15 countries)	18	s	18	s	18	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	24	s	24	s	25	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	18	s	18	s	18	s
BE	Belgium	19		19		18	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	18	b	17	b	19	b
DK	Denmark	10		10		10	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	13	b	14	b	13	b
EE	Estonia	21		22		20	
IE	Ireland	22		22		21	
GR	Greece	19		19		19	
ES	Spain	24		24		24	
FR	France	14		14		15	
IT	Italy	24		23		25	
CY	Cyprus	12	b	13	b	12	b
LV	Latvia	21	b	22	b	19	b
LT	Lithuania	27	b	25	b	30	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	20		19		21	
HU	Hungary	19	b	19	b	19	b
MT	Malta	22	b	22	b	22	b
NL	Netherlands	16	b	15	b	16	b
AT	Austria	15		16		14	
PL	Poland	29	b	29	b	29	b
PT	Portugal	24	p	22	p	25	p
RO	Romania	25	i	:		:	
SI	Slovenia	12	b	11	b	12	b
SK	Slovakia	18	b	19	b	18	b
FI	Finland	10		10		10	
SE	Sweden	8		8		9	
UK	United Kingdom	22	b	24	b	21	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	10		11		9	
NO	Norway	9		9		10	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (16 years and over), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	15	s	14	s	16	s
EU15	European Union (15 countries)	15	s	14	s	17	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	16	s	16	s	16	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	15	s	14	s	16	s
BE	Belgium	14		13		15	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	9	b	8	b	10	b
DK	Denmark	12		12		13	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	13	b	11	b	15	b
EE	Estonia	18		16		19	
IE	Ireland	19		18		20	
GR	Greece	20		18		21	
ES	Spain	19		17		20	
FR	France	13		12		13	
IT	Italy	18		16		20	
CY	Cyprus	17	b	15	b	19	b
LV	Latvia	19	b	18	b	20	b
LT	Lithuania	19	b	18	b	20	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	11		11		11	
HU	Hungary	12	b	12	b	12	b
MT	Malta	13	b	12	b	14	b
NL	Netherlands	10	b	9	b	10	b
AT	Austria	12		10		13	
PL	Poland	19	b	20	b	18	b
PT	Portugal	20	p	19	p	20	p
RO	Romania	17	i	17	i	17	i
SI	Slovenia	12	b	10	b	14	b
SK	Slovakia	12	b	12	b	13	b
FI	Finland	12		11		13	
SE	Sweden	10		9		10	
UK	United Kingdom	17	b	16	b	19	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	10		9		10	
NO	Norway	12		11		13	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (between 16 and 24 years), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	19	s	18	s	20	s
EU15	European Union (15 countries)	18	s	17	s	20	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	21	s	21	s	22	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	18	s	16	s	20	s
BE	Belgium	17		17		18	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	12	b	13	b	11	b
DK	Denmark	29		26		32	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	14	b	13	b	16	b
EE	Estonia	18		19		18	
IE	Ireland	19		19		20	
GR	Greece	23		21		25	
ES	Spain	18		17		19	
FR	France	18		15		20	
IT	Italy	23		21		25	
CY	Cyprus	12	b	13	b	10	b
LV	Latvia	19	b	19	b	20	b
LT	Lithuania	23	b	21	b	24	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	15		17		14	
HU	Hungary	17	b	17	b	16	b
MT	Malta	11	b	11	b	12	b
NL	Netherlands	16	b	15	b	17	b
AT	Austria	13		11		15	
PL	Poland	26	b	25	b	27	b
PT	Portugal	20	p	20	p	21	p
RO	Romania	22	i	24	i	21	i
SI	Slovenia	10	b	10	b	11	b
SK	Slovakia	17	b	17	b	17	b
FI	Finland	22		20		23	
SE	Sweden	23		21		25	
UK	United Kingdom	19	b	19	b	19	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	15		14		17	
NO	Norway	27		27		27	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (between 25 and 49 years), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	14	s	13	s	14	s
EU15	European Union (15 countries)	13	s	12	s	14	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	17	s	17	s	17	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	13	s	12	s	14	s
BE	Belgium	11		11		12	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	11	b	9	b	13	b
DK	Denmark	10		10		9	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	12	b	10	b	13	b
EE	Estonia	16		16		17	
IE	Ireland	14		12		15	
GR	Greece	15		14		17	
ES	Spain	16		15		17	
FR	France	11		10		11	
IT	Italy	16		15		17	
CY	Cyprus	10	b	9	b	12	b
LV	Latvia	17	b	17	b	17	b
LT	Lithuania	19	b	19	b	19	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	13		12		15	
HU	Hungary	14	b	15	b	14	b
MT	Malta	13	b	12	b	14	b
NL	Netherlands	10	b	10	b	10	b
AT	Austria	11		11		11	
PL	Poland	21	b	22	b	21	b
PT	Portugal	17	p	17	p	16	p
RO	Romania	16	i	17	i	16	i
SI	Slovenia	9	b	10	b	9	b
SK	Slovakia	14	b	13	b	15	b
FI	Finland	8		9		8	
SE	Sweden	8		8		7	
UK	United Kingdom	13	b	12	b	14	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	9		9		9	
NO	Norway	8		9		7	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (between 16 and 64 years), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	14	s	14	s	15	s
EU15	European Union (15 countries)	14	s	13	s	15	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	17	s	18	s	17	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	14	s	13	s	15	s
BE	Belgium	12		11		13	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	10	b	9	b	10	b
DK	Denmark	11		11		11	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	12	b	11	b	14	b
EE	Estonia	17		17		17	
IE	Ireland	17		16		17	
GR	Greece	17		16		18	
ES	Spain	16		16		17	
FR	France	12		11		12	
IT	Italy	17		15		18	
CY	Cyprus	11	b	10	b	13	b
LV	Latvia	18	b	18	b	18	b
LT	Lithuania	19	b	20	b	19	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	12		12		13	
HU	Hungary	13	b	14	b	13	b
MT	Malta	12	b	11	b	13	b
NL	Netherlands	10	b	10	b	10	b
AT	Austria	11		11		12	
PL	Poland	21	b	22	b	20	b
PT	Portugal	18	p	17	p	18	p
RO	Romania	17	i	17	i	16	i
SI	Slovenia	10	b	10	b	11	b
SK	Slovakia	13	b	13	b	13	b
FI	Finland	11		11		10	
SE	Sweden	9		9		9	
UK	United Kingdom	15	b	14	b	16	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	10		10		9	
NO	Norway	11		11		10	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) - EUROSTAT estimate; (p) –provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (between 50 and 64 years), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	13	s	13	s	13	s
EU15	European Union (15 countries)	13	s	13	s	14	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	13	s	15	s	12	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	13	s	12	s	14	s
BE	Belgium	11		10		12	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	6	b	6	b	6	b
DK	Denmark	5		5		4	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	13	b	12	b	14	b
EE	Estonia	18		20		16	
IE	Ireland	20		20		19	
GR	Greece	18		18		19	
ES	Spain	17		16		17	
FR	France	10		10		10	
IT	Italy	15		13		16	
CY	Cyprus	14	b	11	b	18	b
LV	Latvia	20	b	22	b	19	b
LT	Lithuania	18	b	21	b	15	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	8		8		8	
HU	Hungary	10	b	11	b	10	b
MT	Malta	13	b	12	b	14	b
NL	Netherlands	8	b	8	b	8	b
AT	Austria	10		10		10	
PL	Poland	16	b	19	b	14	b
PT	Portugal	18	p	16	p	19	p
RO	Romania	13	i	13	i	13	i
SI	Slovenia	13	b	12	b	13	b
SK	Slovakia	8	b	8	b	8	b
FI	Finland	9		9		8	
SE	Sweden	5		5		4	
UK	United Kingdom	16	b	16	b	16	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	6		7		5	
NO	Norway	6		5		6	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 5 (cont.) At-risk-of-poverty rate by gender and various age groups (65 years and over), 2005

		Total		Males		Females	
EU25	European Union (25 countries)	19	s	16	s	21	s
EU15	European Union (15 countries)	20	s	18	s	23	s
NMS10	New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK)	9	s	5	s	11	s
EA12	Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)	20	s	17	s	22	s
BE	Belgium	21		19		22	
BG	Bulgaria	:		:		:	
CZ	Czech Republic	5	b	2	b	7	b
DK	Denmark	18		17		18	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	15	b	12	b	18	b
EE	Estonia	20		10		26	
IE	Ireland	33		30		36	
GR	Greece	28		25		30	
ES	Spain	29		26		32	
FR	France	16		15		18	
IT	Italy	23		19		26	
CY	Cyprus	51	b	47	b	53	b
LV	Latvia	21	b	12	b	26	b
LT	Lithuania	17	b	6	b	22	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	7		9		5	
HU	Hungary	6	b	4	b	8	b
MT	Malta	16	b	16	b	17	b
NL	Netherlands	5	b	5	b	6	b
AT	Austria	14		10		17	
PL	Poland	7	b	5	b	9	b
PT	Portugal	28	p	28	p	28	p
RO	Romania	17	i	12	i	21	i
SI	Slovenia	20	b	11	b	26	b
SK	Slovakia	7	b	3	b	10	b
FI	Finland	18		11		23	
SE	Sweden	11		6		14	
UK	United Kingdom	26	b	24	b	29	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	9		9		10	
NO	Norway	19		8		27	
CH	Switzerland	:		:		:	

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value.

Table 6. At-risk-of-poverty rate by household type, 2005

		Total		Single person		One younger adult than 64 years		One older adult than 65 years		Single parent with dependent children		Single female		Single male	
EU25	European Union (25)	16	s	24	s	23	s	27	s	32	s	26	s	22	s
EU15	European Union (15)	16	s	25	s	22	s	29	s	32	s	27	s	22	s
NMS10	New Member States	17	s	20	s	26	s	14	s	37	s	17	s	25	s
EA12	Euro area	16	s	25	s	22	s	28	s	31	s	27	s	22	s
BE	Belgium	15		21		18		27		36		23		19	
BG	Bulgaria	:		:		:		:		:		:		:	
CZ	Czech Republic	10	b	16	b	19	b	14	b	41	b	16	b	16	b
DK	Denmark	12		26		28		21		21		25		26	
DE	Germany	13	b	27	b	29	b	25	b	30	b	28	b	26	b
EE	Estonia	18		36		32		41		40		37		35	
IE	Ireland	20		48		34		62		45		53		44	
GR	Greece	20		28		19		35		44		32		19	
ES	Spain	20		34		19		47		37		43		21	
FR	France	13		20		18		21		26		20		19	
IT	Italy	19		28		21		35		35		34		19	
CY	Cyprus	16	b	48	b	27	b	70	b	35	b	59	b	29	b
LV	Latvia	19	b	41	b	37	b	45	b	31	b	40	b	42	b
LT	Lithuania	21	b	32	b	30	b	33	b	48	b	30	b	35	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	13		14		17		7		32		13		15	
HU	Hungary	13	b	19	b	26	b	10	b	27	b	15	b	24	b
MT	Malta	15	b	21	b	23	b	20	b	49	b	24	b	15	b
NL	Netherlands	11	b	14	b	17	b	7	b	26	b	12	b	17	b
AT	Austria	12		19		17		23		27		23		14	
PL	Poland	21	b	16	b	26	b	7	b	40	b	12	b	25	b
PT	Portugal	20	p	38	p	32	p	42	p	34	p	39	p	37	p
RO	Romania	18	i	26	i	20	i	30	i	27	i	29	i	20	i
SI	Slovenia	12	b	44	b	43	b	45	b	22	b	49	b	35	b
SK	Slovakia	13	b	16	b	23	b	12	b	32	b	16	b	18	b
FI	Finland	12		30		26		36		20		32		27	
SE	Sweden	9		19		20		19		18		20		19	
UK	United Kingdom	18	b	26	b	22	b	32	b	37	b	29	b	24	b
HR	Croatia	:		:		:		:		:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:		:		:		:		:	
IS	Iceland	10		23		23		22		14		21		25	
NO	Norway	11		30		28		36		19		35		26	
CH	Switzerland	16	s	24	s	23	s	27	s	32	s	26	s	22	s

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value. New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK); Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI).

Table 6 (cont.) At-risk-of-poverty rate by household type, 2005

		Two adults younger than 65 years		Two adults, at least one aged 65 years and over		Two adults, at least one aged 65 years and over		Two adults with one dependent child		Two adults with two dependent children		Two adults with three or more dependent children		Three or more adults	
EU25	European Union (25)	10	s	16	s	12	s	14	s	24	s	9	s	10	s
EU15	European Union (15)	10	s	17	s	11	s	13	s	22	s	9	s	10	s
NMS10	New Member States	12	s	6	s	15	s	18	s	37	s	10	s	12	s
EA12	Euro area	10	s	16	s	12	s	14	s	22	s	9	s	10	s
BE	Belgium	8		16		9		10		21		5		8	
BG	Bulgaria	:		:		:		:		:		:		:	
CZ	Czech Republic	7	b	2	b	9	b	11	b	25	b	3	b	7	b
DK	Denmark	5		13		4		5		14		1		5	
DE	Germany	11	b	12	b	10	b	7	b	13	b	3	b	11	b
EE	Estonia	15		11		13		12		25		8		15	
IE	Ireland	14		20		12		13		26		9		14	
GR	Greece	15		27		14		18		33		13		15	
ES	Spain	11		29		14		23		36		13		11	
FR	France	8		13		8		9		20		10		8	
IT	Italy	10		20		15		22		35		9		10	
CY	Cyprus	14	b	47	b	9	b	9	b	14	b	11	b	14	b
LV	Latvia	19	b	11	b	14	b	18	b	39	b	13	b	19	b
LT	Lithuania	17	b	9	b	15	b	18	b	44	b	9	b	17	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	6		7		13		17		20		3		6	
HU	Hungary	9	b	4	b	15	b	15	b	26	b	6	b	9	b
MT	Malta	13	b	18	b	12	b	16	b	34	b	4	b	13	b
NL	Netherlands	7	b	4	b	9	b	10	b	20	b	4	b	7	b
AT	Austria	9		11		9		11		20		6		9	
PL	Poland	14	b	6	b	17	b	23	b	45	b	14	b	14	b
PT	Portugal	16	p	28	p	17	p	25	p	39	p	9	p	16	p
RO	Romania	10	i	12	i	11	i	16	i	44	i	12	i	10	i
SI	Slovenia	12	b	12	b	9	b	10	b	17	b	6	b	12	b
SK	Slovakia	10	b	4	b	13	b	17	b	24	b	5	b	10	b
FI	Finland	6		8		7		5		12		3		6	
SE	Sweden	5		4		4		4		9		4		5	
UK	United Kingdom	11	b	23	b	9	b	12	b	27	b	9	b	11	b
HR	Croatia	:		:		:		:		:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:		:		:		:		:	
IS	Iceland	10		3		8		8		10		3		10	
NO	Norway	6		6		4		5		10		4		6	
CH	Switzerland	10	s	16	s	12	s	14	s	24	s	9	s	10	s

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value. New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK); Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI).

Table 6 (cont.) At-risk-of-poverty rate by household type, 2005

		Three or more adults with dependent children		Households without dependent children		Households with dependent children	
EU25	European Union (25 countries)	16	s	15	s	17	s
EU15	European Union (15 countries)	15	s	15	s	16	s
NMS10	New Member States	18	s	12	s	21	s
EA12	Euro area	16	s	15	s	16	s
BE	Belgium	17		13		16	
BG	Bulgaria	19		:		:	
CZ	Czech Republic	9	b	7	b	14	b
DK	Denmark	5		15		9	
DE	Germany	7	b	14	b	12	b
EE	Estonia	13		19		18	
IE	Ireland	11		20		19	
GR	Greece	28		19		21	
ES	Spain	18		18		21	
FR	France	15		13		13	
IT	Italy	21		16		22	
CY	Cyprus	8	b	27	b	11	b
LV	Latvia	13	b	20	b	19	b
LT	Lithuania	14	b	18	b	23	b
LU	Luxembourg (Grand Duchy)	14		8		17	
HU	Hungary	11	b	10	b	17	b
MT	Malta	10	b	11	b	18	b
NL	Netherlands	6	b	8	b	13	b
AT	Austria	9		12		13	
PL	Poland	23	b	13	b	25	b
PT	Portugal	15	p	19	p	21	p
RO	Romania	23	i	14	i	21	i
SI	Slovenia	6	b	16	b	10	b
SK	Slovakia	13	b	8	b	17	b
FI	Finland	8		14		9	
SE	Sweden	12		11		8	
UK	United Kingdom	13	b	18	b	19	b
HR	Croatia	:		:		:	
TR	Turkey	:		:		:	
IS	Iceland	5		11		9	
NO	Norway	4		16		8	
CH	Switzerland	16	s	15	s	17	s

Source: EUROSTAT. At-risk-of-poverty rate (cut-off point: 60% of median equivalised income after social transfers). (b) – break in series; (i) – see explanatory text; (e) – EUROSTAT estimate; (p) – provisional value. New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK); Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI).

Table 7. Inactive population as a percentage of the total population. Distributions for 15 years and over age group, by sex (%), 2006

		Males		Females	
EU27	European Union (27 countries)	22,4		37,1	
BE	Belgium	26,6		40,5	
BG	Bulgaria	31,2		39,8	
CZ	Czech Republic	21,7		37,7	
DK	Denmark	15,9		23	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	18,5	p	30,5	p
EE	Estonia	24,2		30,7	
IE	Ireland	18,5		38,1	
GR	Greece	20,9		45	
ES	Spain	18,6		40	
FR	France	25,2	p	35,9	p
IT	Italy	25,4		49,2	
CY	Cyprus	17,3		36,2	
LV	Latvia	23,8		33,3	
LT	Lithuania	29,5		35,4	
LU	Luxembourg (Grand-Duchy)	24,7		41,8	
HU	Hungary	31,3		44,5	
MT	Malta	20,3		61,7	
NL	Netherlands	16,1		29,7	
AT	Austria	19,5		33	
PL	Poland	29,9		43,2	
PT	Portugal	20,5		31,6	
RO	Romania	29,3		43,4	
SI	Slovenia	25,1		33,3	
SK	Slovakia	23,6		39,1	
FI	Finland	22,9		26,7	
SE	Sweden	18,8		23,7	
UK	United Kingdom	17,9		30,8	

Source: EUROSTAT. (p) –provisional value. New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK); Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI).

Table 8. Inactive population - Main reason for not seeking employment - Distributions for 15 years and over age group, by sex (%), 2006

		Males				Females			
		Other family or personal responsibilities		Looking after children or incapacitated adults		Other family or personal responsibilities		Looking after children or incapacitated adults	
EU27	European Union (27 countries)	0,9	u	0,3	u	12,2	u	9,7	u
BE	Belgium	1,5		:	i	16,6		3,4	
BG	Bulgaria	3		0,7	u	5,5		8,4	
CZ	Czech Republic	:	i	0,3	u	0,7		16,7	
DK	Denmark	1,4	u	:	i	3,7		2,5	
DE	Germany (including ex-GDR from 1991)	0,3	p	:	i	11,1	p	7,4	p
EE	Estonia	:	i	:	i	:	i	13,5	
					p				
IE	Ireland	3,2	p	:	u	31,8	p	:	pu
GR	Greece	0,7		:	i	25,7		4,2	
ES	Spain	1,8		0,6		31,4		11,3	
FR	France	:	u	0,2	u	:	u	4,6	p
IT	Italy	0,7		0,3		7,7		14,2	
CY	Cyprus	3,6		:	i	34,1		10,9	
LV	Latvia	4,5		:	i	6,8		9,1	
LT	Lithuania	:	i	:	i	6,6		5,6	
LU	Luxembourg (Grand-Duchy)	0,9	u	:	i	47,9		9,3	
HU	Hungary	0,3	u	0,9		2,5		12	
MT	Malta	:	i	:	i	47,5		9,5	
NL	Netherlands	0,5	u	0,5	u	7,4		13,5	
AT	Austria	0,7	u	:	i	16,6		11,3	
PL	Poland	2		0,4	u	9,2		8,5	
PT	Portugal	1,7		:	i	17,5		5	
RO	Romania	0,3	u	:	i	13,8		3,5	
SI	Slovenia	3,7	u	:	i	8,7		2	u
SK	Slovakia	:	i	:	i	1,6		15,5	
FI	Finland	1,1		:	u	13,8		:	u
SE	Sweden	:	i	:	i	0,6		4,2	
UK	United Kingdom	:	u	:	u	:	u	:	u

Source: EUROSTAT. (p) -Provisional value; (u) - Unreliable or uncertain data; (i) - see explanatory text; New Member States (CZ, EE, CY, LV, LT, HU, MT, PL, SI, SK); Euro area (BE, DE, IE, GR, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, FI)